

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra aplikované lingvistiky

Využití technologií v cestovním ruchu k překonání
jazykových bariér

Bakalářská práce

Autor: Matěj Kopecký

Studijní obor: MCR

Vedoucí práce: doc. PhDr. Blanka Klímová, M.A., Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové 27.04.2022

Matěj Kopecký

Děkuji doc. PhDr. Blance Klímové, M.A., Ph.D. za odborné vedení bakalářské práce, trpělivost, poskytnuté cenné rady a také za ochotu při zpracování práce. Poděkování dále patří všem respondentům, kteří se podíleli na vyplňování dotazníku.

Anotace

Předložená bakalářská práce se zabývá problematikou jazykových bariér v oblasti cestovního ruchu. Cílem práce je představení jednotlivých technologií, zejména pak překladačů pro mobilní zařízení, a následné zhodnocení užitečnosti technologií usnadňující překonávání jazykových bariér pro oblast cestovního ruchu. Teoretická část práce je zpracována formou sekundárního výzkumu. Jejím předmětem je obecné vymezení pojmů, které s cestovním ruchem souvisí, a následně jsou zde představeny technologie, které pomáhají jazykové bariéry překonávat. Praktickou část tvoří rozbor kvantitativního dotazníkového šetření zaměřené na zhodnocení užitečnosti těchto technologií. Z dotazníku bylo zjištěno, že jsou respondenti s technologiemi obecně spokojeni, avšak část respondentů by uvítala lepší překlad delšího textu. Některé překladače však s kvalitou delšího textu díky pokročilým technologiím problém nemají. U těch překladačů, které ještě tyto technologie nepoužívají, by bylo dobré k nim přejít a zlepšit kvalitu a přesnost překladu celkově. V neposlední řadě by bylo dobré u některých překladačů zvýšit jejich povědomí.

Klíčová slova

Překladače; neuronový strojový překlad; cestovní ruch; jazyk; bariéra; aplikace; mobilní telefon

Annotation

Title: Use of technologies in tourism for overcoming the language barriers

This Bachelor thesis deals with the language barriers in tourism. The aim of the thesis is to introduce different technologies, especially translators for mobile devices, and evaluate their usefulness in tourism. Using secondary research, the tourism-related concepts and technologies are introduced first. Then, a questionnaire is analysed to evaluate the usefulness of the technologies based on the experience of its users. The findings indicate that even though the respondents were generally satisfied with the technologies, some of them would appreciate better translation of longer texts. In addition, the results suggest implementing advanced technologies into translators which are not using them yet. Some translators would also benefit from greater publicity so that more people could be encouraged to use them.

Key words:

Translators; neural machine translation; tourism; language; barrier; applications; mobile phone

Obsah

1. Úvod.....	1
2. Cíl práce	2
3. Metodologie	3
3.1 Literární rešerše.....	3
3.2 Výzkumné šetření.....	4
3.2.1 Výzkumný soubor/vzorek	4
3.2.2 Použité metody	4
3.2.3 Popis dotazníku	5
4. Teoretické poznatky	6
4.1 Základní pojmy	6
4.1.1 Cestovní ruch	6
4.1.2 Účastník cestovního ruchu	7
4.1.3 Druhy cestovního ruchu	7
4.1.4 Destinace cestovního ruchu	8
4.1.5 Mobilní telefon.....	9
4.1.6 Aplikace	9
4.1.7 Translator (překladač)	10
4.2 Jazykové bariéry.....	10
4.2.1 Příčiny jazykových bariér	10
4.2.2 Důsledky jazykových bariér	11
4.3 Historie překonávání jazykových bariér.....	12
4.3.1 Vývoj překonávání jazykových bariér	12
4.3.2 Vícejazyčné slovníky	13
4.3.3 Přenosná zařízení	14
4.3.4 Současnost v překonávání jazykových bariér	15
4.4 Google překladač.....	16
4.4.1 Popis Google překladače.....	16
4.4.2 Vývoj Google překladače.....	17
4.4.3 Funkce Google překladače.....	18
4.4.4 Dostupnost	20

4.5 DeepL	21
4.5.1 Popis programu DeepL	21
4.5.2 Vývoj DeepL.....	22
4.5.3 Funkce DeepL	23
4.6 Další překladače	24
4.6.1 Microsoft Translate	24
4.6.2 CUBBIT	25
4.6.3 Lingea	26
4.6.4 Yandex Translate	27
4.6.5 Easy Language Translator.....	28
4.6.6 iTranslate Translator	29
4.7 Výhody a nevýhody překladačů	30
4.7.1 Výhody překladačů	30
4.7.2 Nevýhody překladačů	30
4.8 Budoucnost překonávání jazykových bariér	31
4.9 Shrnutí teoretické části	32
5. Praktická část.....	33
5.1 Výsledky dotazníkového šetření	33
5.2 Shrnutí výsledků a diskuse	53
6. Závěry a doporučení.....	56
Seznam použité literatury	58
Seznam obrázků	63
Seznam tabulek	64
Seznam příloh.....	64

1. Úvod

Téma bakalářské práce „Využití technologií v cestovním ruchu k překonání jazykových bariér“ bylo autorem zvoleno z více důvodů. Jednak má blízko k cizím jazykům, kterým se pravidelně věnuje formou učení, ale zároveň se také zajímá o současné technologie, které mohou jejím uživatelům v mnohém usnadnit jejich život, a to i v odvětví cestovního ruchu.

S dnešní dobou je neodmyslitelně spojena i možnost cestování, které je díky rozvoji technologií jednodušší a dostupnější, než byla kdy dříve. Příčinou, proč lidé dnes tolik cestují, je celá řada – ať už se jedná o pracovní cestu, touhu po poznání, či zkrátka cestování za účelem odpočinku. Ať už je však důvod cestovatele jakýkoliv, nezdá se, že v jím navštívené destinaci musí čelit neznalosti místního jazyka. Zatímco někde je možné se domluvit globálně vyučovanou angličtinou, někde však ani ta nestačí a před cestovatelem stojí jazyková bariéra. Tu je však díky současným technologiím možné řešit velice efektivními způsoby. Cestovatel si může vybírat z více možností, jak situaci čelit – zatímco někteří užívají specializované elektronické překladače, jiní užívají aplikace v jejich mobilním telefonu.

Autor práci zaměřil zejména na oblast překladačů pro mobilní telefony a jiná přenosná zařízení, a to z toho důvodu, že se v dnešní době těší vysoké popularitě a jsou široce uplatnitelné i mimo odvětví cestovního ruchu. Zatímco ještě nedávno na ně bylo pohlíženo spíše jako na nástroj, který požadovaný text přeloží velice lámově, až komicky, za několik posledních let došlo k obrovskému technologickému pokroku díky užití nových technologií, zejména díky umělé inteligenci, či neuronovému strojovému překladu. Odvětví má navíc veliký potenciál a je pravděpodobné, že se v budoucnu stane ještě důležitějším, než je teď.

V neposlední řadě se autor chtěl zaměřit na obecný postoj veřejnosti k překladačům – a na základě jejich zpětné vazby se pokusit interpretovat, jaké je o nich mínění a dále jakým způsobem mohou být podle respondentů přínosné a na základě dalších zjištění podat případné návrhy na zlepšení v oblastech, které by si podle respondentů, coby jejich uživatelů, zasloužily vylepšit.

2. Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je zhodnocení užitečnosti současných technologií překonávající jazykové bariéry v oblasti cestovního ruchu a na základě následného dotazníkového šetření také podat případné návrhy na jejich vylepšení z pohledu uživatele.

Jedním z dalších cílů práce je podat přehled o vývoji jednotlivých technologií s důrazem na zaměření na cestovní ruch, a to včetně vývoje cestovního ruchu jako samotného odvětví až po jeho současnost. Na tuto tematiku bude navazovat představení vývoje jednotlivých technologií, a to od prvních tištěných průvodců, přes překladače ve formě elektronických zařízení až po současnost, kdy jsou mezi uživateli nejvíce rozšířenými technologiemi aplikace v chytrých telefonech. Nastíněn bude i možný budoucí vývoj odvětví.

Pro zjištění užitečnosti technologií užívaných v současnosti autor práce využil metody kvantitativního dotazníkového šetření, jehož obsahem byly otázky respondentům ohledně užívání jednotlivých technologií. Oslovena byla široká skupina lidí různého věku a vzdělání.

Hlavním cílem práce bylo zodpovědět následující výzkumné otázky:

- Jakým vývojem si prošly jednotlivé technologie k překonávání jazykových bariér v rámci oblasti cestovního ruchu?
- Jakým způsobem mohou být technologie, zejména pak překladače na mobilních zařízeních, pro účastníka cestovního ruchu užitečné?
- Co by bylo možné podle uživatelů na takových technologiích vylepšit?
- Jsou uživatelé obecně s technologiemi, které používají, spokojeni?

3. Metodologie

Bakalářská práce je tvořena dvěma hlavními částmi, a to částí teoretickou, a pak praktickou, kterou tvoří dotazníkové šetření a výsledky tohoto výzkumu s následným vyhodnocením.

Teoretická část byla zpracována metodou kvalitativního šetření a prací se sekundárními zdroji. K vypracování tedy byly použity již dostupné zdroje, kterými byly zejména odborné články z internetu a knižní publikace. V teoretické části se nejprve nachází představení jednotlivých pojmů souvisejících s tematikou bakalářské práce, jakými jsou cestovní ruch, účastník cestovního ruchu, druhy cestovního ruchu, destinace cestovního ruchu či typy cestovního ruchu. Poté je přiblížen vývoj jednotlivých technologií od knižních publikací až po současné aplikace v chytrých telefonech.

Praktickou část tvoří kvantitativní dotazníkové šetření, jehož cílem bylo odhalit bližší zkušenosti uživatelů s technologiemi určenými k překonávání jazykových bariér včetně toho, jaké používají – zdali se jedná spíše o klasičtější tištěné překladače nebo naopak současné mobilní technologie. Dotazník byl přístupný na internetu a byl určen všem věkovým kategoriím.

3.1 Literární rešerše

Ačkoliv je téma využití technologií v cestovním ruchu k překonávání jazykových bariér tématem poměrně novým, v obecnější rovině (tedy i mimo prostředí cestovního ruchu, na které je práce zaměřena), se tematice věnuje velké množství autorů, kteří své výstupy uvádějí jak v tištěné, tak i v digitální formě. Tyto články a publikace začaly být ve větším měřítku vydávány spolu s rozvojem počítačových programů v 80. a 90. letech 20. století.

Programy překonávající jazykové bariéry byly zpočátku vyvíjeny zejména na univerzitách. Prvními výstupy, které blíže přibližovaly fungování těchto programů, bývaly zejména odborné výstupy přímo autorů těchto programů. Mezi takové výstupy pak například lze řadit výstup o programu ALPS z roku 1986 (<https://aclanthology.org/1985.tc-1.13.pdf>). S postupným rozšiřováním a vylepšováním technologií se tématu začínají více věnovat i odborné časopisy (například Computer či Chip, které jsou vydávány i v Česku).

Problémem těchto článků a publikací obecně je však fakt, že se díky rychlému vývoji programů stávají rychle zastaralými. Údaje platící v době jejich vydání se často stávají neaktuálními již chvíli po vydání. Z tohoto důvodu bylo při zpracovávání práce nutné z této skutečnosti vycházet a do práce zahrnout co nejaktuálnější údaje, případně alespoň vycházet z obecných faktů, které nepřestávají být aktuální ani po delší době od jejich zveřejnění. Stěžejními zdroji užitými ke zpracování práce byly zejména články, které jsou přístupné na internetu. Dalším problémem, který se k tematice váže, je menší množství aktuálních zdrojů k definici cestovního ruchu. Ačkoliv existuje dostatečné množství dostupných definic, většinou jsou staršího data. Vzhledem k rychlému vývoji odvětví by bylo vhodnější mít dostupných více zdrojů s takovými definicemi, které by lépe reflektovaly současné trendy.

3.2 Výzkumné šetření

3.2.1 Výzkumný soubor/vzorek

Dotazník byl určen široké veřejnosti bez ohledu na úroveň znalostí z oblasti technologií a jeho vyplnění bylo zcela dobrovolné. Zpracován byl v prostředí Google Formuláře a přístupný byl pomocí odkazu, na který respondent musel kliknout, aby se k dotazníku následně dostal. Respondenti byli na začátku obeznámeni, že vyplnění dotazníku je anonymní a zcela dobrovolné. Následně získaná data byla využita výhradně pro potřeby této práce.

Primárním důvodem k vytvoření dotazníku bylo přiblížení, jak jsou technologie pro jejich uživatele v dnešní době přínosné a co by na nich případně zlepšili. Ke zformulování výsledků a závěrů byly použity jednotlivé odpovědi respondentů. Na základě těchto odpovědí bylo také možné přiblížit nedostatky zmiňovaných technologií pohledem respondentů a zároveň podat jejich návrhy na zlepšení.

3.2.2 Použité metody

Ke sběru dat byl použit **dotazník**, tedy jedna z metod užívaných v rámci kvantitativního výzkumu. Výsledná data byla následně zpracována pro větší přehlednost do grafů.

Před zveřejněním dotazníku pro respondenty byl nejprve zkontrolován třemi kontrolními osobami a na základě jejich zjištění byly následně provedeny drobné úpravy, spočívající zejména v doplnění odpovědí či odstraňování chyb vzniklých při sestavování. V této fázi byly

zároveň podány rozšiřující informace respondentům, aby dotazník byl lépe přiblížen osobám, které by mohly s vyplňováním mít určité potíže plynoucí zejména z neznalosti prostředí těchto technologií.

3.2.3 Popis dotazníku

Dotazník tvořilo 23 otázek, přičemž 10 otázek bylo povinných, respondent na ně musel zodpovědět bez ohledu na jeho postoj k technologiím. Z těchto otázek bylo 6 otázek uzavřených a 4 polootevřené, u nich mohl respondent kromě předvyplněných odpovědí dopsat svou vlastní. Zbývajících 13 otázek bylo dobrovolných a tvořily je 2 otázky otevřené, 1 polootevřená a 10 otázek uzavřených. Na dotazník následně zodpovědělo celkem 105 respondentů, z nich 57 bylo žen (54 %) a 48 mužů (46 %). Respondenti v naprosté většině případů pocházeli z Královehradeckého kraje, zbytek tvořili respondenti z kraje Pardubického.

První čtyři otázky byly zaměřeny na obecnou charakteristiku respondentů (věk, vzdělání, pohlaví) a následující otázky byly orientovány na osobní preference a případné znalosti (včetně programu DeepL – otázka č. 12) v oblasti technologií k překonávání jazykových bariér v cestovním ruchu. Závěrečných šest otázek již bylo adresováno výhradně uživatelům mobilních překladačů, kteří hodnotili výroky spojené s jejich dosavadní zkušeností. Dotazník v celém znění, včetně jednotlivých možností, které respondenti mohli zvolit, je obsažen v přílohách na konci práce, kde je označen jako „Příloha 1“.

4. Teoretické poznatky

4.1 Základní pojmy

Následující kapitola je věnována přiblížení pojmů, které přímo souvisejí s tématem práce. Jednotlivé pojmy se v práci dále objevují, a to jak v praktické části, tak i v následné diskuzi výsledků.

4.1.1 Cestovní ruch

Definovat pojem „cestovní ruch“ není podle Páskové a Zelenky (2012) vůbec snadné, neboť jak uvádí, jedná se o velice komplexní problematiku. Šauer a kol. (2015) dále doplňuje, že jednou z příčin složitosti definice je jeho charakter a povaha, neboť cestovní ruch je odvětvím multidisciplinárním a průřezovým, prolíná se tedy do různých oborů. Pro potřeby práce je možné uvést jednu z univerzálních definic, která je často užívána. Autorem definice je Světová organizace cestovního ruchu (2021), která cestovní ruch definuje jako *„sociální, kulturní a ekonomický fenomén, zahrnující pohyb osob do zemí či míst mimo jejich obvyklé prostředí, a to za osobními, či profesními účely.“* Dá se tedy říci, že zásadní součástí této definice jsou osoby, cestující mimo své prostředí, přičemž se také mohou setkat s jazykovými bariérami. Pásková a Zelenka (2012, s. 45) uvádějí, že cestovní ruch lze definovat jako *„souhrn aktivit účastníků cestovního ruchu, souhrn procesů budování a provozování zařízení se službami pro účastníky cestovního ruchu včetně souhrnu aktivit osob, které tyto služby nabízejí a zajišťují, aktivit spojených s využíváním, rozvojem a ochranou zdrojů pro cestovní ruch, souhrn politických a veřejně správních aktivit a reakce místní komunity a ekosystémů na uvedené aktivity.“* Z této definice se pak dá říci, že se s jazykovými bariérami mohou setkat i samotní provozovatelé cestovního ruchu, kteří se na cestovním ruchu také podílejí. Staiton (2021) naopak definuje pojem cestovní ruch mnohem obecněji, a to následujícím způsobem: *„Cestovní ruch se v podstatě vztahuje k činnostem, které vykonávají návštěvníci, a to v rámci ekonomiky návštěvníků. Odvětví cestovního ruchu zahrnuje všechny činnosti, které se odehrávají v rámci návštěvnické ekonomiky.“*

Ačkoliv je každá definice cestovního ruchu jiná, vždy zmiňuje účastníka cestovního ruchu, jehož přítomnost je pro cestovní ruch daného místa naprosto nezbytná. Jeho přítomnost je navíc nutná k tomu, aby se jazyková bariéra vůbec projevila.

4.1.2 Účastník cestovního ruchu

UNWTO (2008, s. 10) definuje účastníka cestovního ruchu jako „*cestovatele, vydávajícího se na cestu mimo jeho běžné místo pobytu, na dobu kratší než jeden rok, a to za jakýmkoliv účelem jiným, než je zaměstnáním u osoby, sídlící v navštěvované zemi, či daném místě.*“ ČSÚ (2022) dále uvádí, že účastníky cestovního ruchu lze dále rozdělit na několik kategorií, a sice jednodenního návštěvníka, tranzitního návštěvníka, rezidenta, nerezidenta, a turistu.

Pod jednodenním návštěvníkem si lze představit takového účastníka cestovního ruchu, který na jím navštěvovaném místě nepřenocuje. Tranzitním návštěvníkem pak může být jak návštěvník jednodenní, tak i turista. Jeho definice spočívá v tom, že se v dané lokalitě zastaví v rámci cesty do jiného cíle. Do tranzitních návštěvníků se také řadí i cestující leteckých společností v rámci transferů.

Z pohledu státní příslušnosti lze podle ČSÚ (2022) návštěvníka též rozlišit na rezidenta a nerezidenta. Rezidentem se rozumí taková osoba, jehož rezidentská země se shoduje se zemí, kterou navštěvuje, přičemž není podstatné, zdali se jedná přímo o občana dané země či cizince, který v dané zemi žije. Nerezident je takový návštěvník, jehož země sídla je jiná, než kterou navštěvuje.

Světová organizace cestovního ruchu (2021) definuje turistu jako osobu, která se v navštěvované zemi zdrží alespoň 24 hodin. Účelem přitom je využití volného času a návštěvník zde zároveň přespí v ubytovacím zařízení. Podle Páskové a Zelenky (2012) se tato definice užívá v různých zemích, a to včetně České republiky.

4.1.3 Druhy cestovního ruchu

UNWTO (2008) rozděluje cestovní ruch na tři různé druhy, a sice na domácí, příjezdový a výjezdový.

Domácí cestovní ruch lze chápat jako aktivity rezidenta dané země, a to buď jako součást jeho domácích turistických cest nebo součást v rámci výjezdových cest. Příjezdový cestovní ruch představuje aktivity nerezidentních návštěvníků dané země v rámci příjezdových turistických cest. Výjezdový cestovní ruch zahrnuje aktivity rezidentních návštěvníků mimo jeho zemi, a to buď jako součást výjezdové turistické cesty, nebo v rámci výjezdu do zahraničí. U těchto dvou

druhů návštěvníků lze pak očekávat, že se mohou potýkat s jazykovou bariérou, neboť se nacházejí mimo zemi, ve které mají trvalé bydliště.

Tyto jednotlivé druhy se podle UNWTO (2008) také mohou různými způsoby propojovat, čímž vznikají další formy cestovního ruchu, kterou definuje jako vnitřní cestovní ruch, vnitrostátní cestovní ruch a mezinárodní cestovní ruch.

Vnitřní cestovní ruch zahrnuje aktivity rezidentních a nerezidentních návštěvníků konkrétní země v rámci domácího i příjezdového cestovního ruchu. Vnitrostátní cestovní ruch pak zahrnuje domácí a výjezdový cestovní ruch dané země, spočívá tedy v aktivitě rezidenčních návštěvníků jak uvnitř země, tak i mimo ni. Mezinárodní cestovní ruch zahrnuje příjezdový a výjezdový cestovní ruch, spočívá v aktivitách rezidenčních návštěvníků mimo referenční zemi a aktivity nerezidenčních návštěvníků v referenční zemi v rámci příjezdového cestovního ruchu. Opět se tedy dá říci, že v případě nerezidentních návštěvníků, přijíždějících do dané země, a vyjíždějících návštěvníků lze počítat s možnou jazykovou bariérou. V případě domácího cestovního ruchu, kdy rezident dané země pouze cestuje, pak spíše výjimečně (například při kontaktu s cizincem).

4.1.4 Destinace cestovního ruchu

Podle Šauera a kol. (2015) existuje více definic, kterými je možné pojem „destinace cestovního ruchu“ vymezit, ze všech však společně vyplývá, že destinací se rozumí určitý cíl cesty. Definovat destinaci lze například jako *„regionální, mezinárodně konkurenceschopné, strategicky řízené jednotky nabídky na mezinárodním trhu“*, přičemž destinace může být kontinentální, národní, subregionální, regionální, či místní úrovně.

Pásková a Zelenka (2012) na druhé straně definují destinaci cestovního ruchu jako *„země, regiony, lidská sídla a další oblasti, které jsou typické velkou koncentrací aktivit cestovního ruchu, rozvinutými službami a další infrastrukturou cestovního ruchu, jejichž výsledkem je dlouhodobá koncentrace návštěvníků.“* Dále uvádí, že pro mezinárodní návštěvníky je destinací navštěvovaná země, její region či město, přičemž v některých zemích je takové území dále rozděleno do kompaktních destinací, které mohou být turisticky, historicky, či administrativně založené.

Podle Vystoupila a kol. (2007) lze také na pojem destinace nahlížet ze dvou pojetí, a sice ze staršího homogenního a novějšího heterogenního.

Homogenním pojetím se rozumí chápání regionu jako homogenní oblast, která je vymezena zejména z fyzicko-geografických hledisek, jakými jsou například flora a fauna, stěžejním je vizuální odlišnost od okolního území dané destinace. Podle Vystoupila a kol. (2007) dochází k rozvoji destinačního managementu, který Pásková a Zelenka (2012, s. 60) definují jako „soubor technik, nástrojů a opatření používaných při koordinovaném plánování, organizaci, komunikaci, rozhodovacím procesu a regulaci cestovního ruchu v dané destinaci.“ V důsledku je podle Vystoupila a kol. (2007) vhodnější vycházet z heterogenní koncepce, která na územní celek pohlíží jako vztahový region, jehož soudržnost zajišťují vnitřní, vzájemně doplňující se vazby na daném území. To tvoří destinační jádro a destinační zázemí, dvě odlišné, avšak doplňující se části, které jsou vazbami spojené.

4.1.5 Mobilní telefon

Mobilní telefon se oproti jeho klasickému ekvivalentu, který musí ke svému fungování být zapojený do sítě, liší zejména přenositelností. Podle Georgia Southern University (2022) prvním zcela přenosným telefonem byla Motorola DynaTAC 8000X představená v roce 1983. Jak dále uvádí Chabr (2021), v následujících letech dostávaly mobilní telefony nové vlastnosti – nejprve se jednalo o funkce jako kalkulačka, následně barevný displej (oproti dosavadnímu monochromatickému) či vestavěný fotoaparát. Na počátku 21. století se začaly objevovat první chytré telefony (smartphony), přičemž revolučním byl iPhone od společnosti Apple, představený v roce 2007. Ten se oproti dosavadním chytrým telefonům s klávesnicí lišil velkým displejem ovládaným dotykově.

Jak uvádí mobilmania.cz (2022), chytrý telefon, označovaný i jako smartphone, disponuje oproti klasickému mobilnímu telefonu pokročilými funkcemi. Jeho základem je otevřený operační systém (nejčastěji Android a iOS u značky Apple), na který je možné instalovat aplikace.

4.1.6 Aplikace

Aplikace je podle IT-Slovník.cz takový software (česky programové vybavení), který vzájemně funguje s jeho uživatelem – tedy reaguje na jeho podněty. Slouží k okamžitému použití, přičemž užít může být v široké škále prací a úkonů. V dnešní době se aplikace těší veliké oblibě,

a to díky jejich široké dostupnosti na mnohá zařízení, zejména pak na ta mobilní, mezi které se řadí i chytré telefony. Mezi aplikace se například řadí mapy, vyhledávače restaurací, či překladače.

4.1.7 Translator (překladač)

Překladač je aplikace, která je schopná svému uživateli přeložit jak jednotlivá slova, tak i celý text do jím požadovaného jazyka. Jak uvádí Altman (2019), existuje množství překladačů na vysoké úrovni, které jsou schopné pracovat s množstvím světových jazyků. Překladače zároveň nabízejí různé možnosti překladu, kromě klasického vypisování textu si spousta z nich poradí s překladem pomocí fotoaparátu zabudovaném v zařízení či skrze hlasové diktování textu. Typické je, že si překladač dokáže překládaný jazyk rozpoznat sám, uživatel tedy nemusí znát jazyk, který potřebuje přeložit.

4.2 Jazykové bariéry

4.2.1 Příčiny jazykových bariér

Pojmem „*bariéra*“ lze podle Slovníku cizích slov (2022) definovat jakoukoliv „*překážku, zábranu*“, či „*hráz*“. V kombinaci s pojmem „*jazyková*“ je tedy možné říci, že se jedná o překážku, způsobenou neznalostí jazyka jedné z osob, díky čemuž se dvě či více osob nemůže domluvit. Friedman (2018) definuje jazykovou bariéru jako nedostatečnou znalost společného jazyka mezi dvěma a více osobami, která jim následně brání v komunikaci a v porozumění si prostřednictvím verbální komunikace.

V nejobecnější rovině je hlavní příčinou jazykových bariér skutečnost, že na světě existuje mezi 3500-7000 jazyky. Jak dále uvádí slune.cz (2022), za tak vysokým číslem stojí i fakt, že není možné přesně určit, zdali se jedná o vlastní jazyk či pouze o dialekt jiného. Jazyky se rozdělují do jazykových rodin, v nichž jsou jednotlivé jazyky příbuzné, a pochází z jednoho prajazyka. Mezi jazykové rodiny se podle slune.cz (2022) řadí například jazyky slovanské (slovenština, čeština a další), germánské (angličtina či němčina), indoíránské (sanskrt), uralské (estonština, finština), americké indiánské jazyky (mayština, nahuatl), japonština, korejština a mnoho dalších. Zatímco některé jazyky v konkrétní rodině si jsou podobné (například polština a čeština) a komunikace mezi příslušníky dvou zemí v jejich mateřském jazyce není zásadně

problematická, v některých případech (angličtina a němčina) jsou i přes společný prajazyk odlišnosti natolik zásadní, že taková komunikace není možná.

4.2.2 Důsledky jazykových bariér

V zemích, pro které je cestovní ruch důležitý, je běžné, aby se pracovníci v cestovním ruchu domlouvali s návštěvníky ve více jazycích. Pokud nedokáží ovládat více jazyků najednou (tento jev je častý zejména v hotelových řetězcích), umí se domlouvat minimálně jedním ze světových jazyků, nejčastěji pak v angličtině. Pokud se však jedná o destinaci, ležící mimo zájem turistů či destinaci novou, místní ne vždy ovládají cizí jazyk, čímž vzniká zásadní jazyková bariéra. Problém může nastat i naopak, kdy samotný turista neovládá místní ani jiný jazyk. Cestovní kanceláře se tento problém snaží řešit najmutím zprostředkovatelů mezi takovým turistou a místními. Jak uvádí Muhamed a Steiert (2021), pro samotnou destinaci je velmi výhodné jazykovou bariéru řešit, neboť se tímto stává atraktivnější, a turisté, kteří jsou schopni se v destinaci domluvit, mají vyšší tendenci se zde zdržet déle (což má za následek příznivý ekonomický vliv na danou destinaci).

Muhamed a Steiert (2021) zároveň upozorňují, že se díky neznalosti místního jazyka může návštěvník omylem dopouštět trestné činnosti, která spolu s jazykovou bariérou vychází z neznalosti místních poměrů. Často se jedná o focení míst, kde focení není dovoleno – tedy ambasády či vojenské základny, dále konzumace alkoholu či jiných drog na veřejnosti či v neposlední řadě nošení obuvi tam, kde se nosit nemá (například ve chrámech).

Problém s neznalostí jazyka se v praxi může vyskytnout i mimo oblast cestovního ruchu. Jak uvádí Štástka (2019), s tímto problémem se často musejí potýkat nemocnice. Zatímco některé české nemocnice jsou na tento problém připravené, jiné musí případnou bariéru řešit operativně. Možností, kterou některé nemocnice využívají, je spolupráce s překladatelskou firmou, která zajišťuje překlad skrze telefon, díky čemuž daný překladatel nemusí být fyzicky na místě a může tak překládat kdykoliv i mimo jeho pracovní dobu.

Ačkoliv většina nemocničního personálu podle Štástka (2019) v dnešní době ovládá základní světové jazyky (zejména pak anglický, ruský či německý), ne vždy je tato znalost dostačující a v takovém případě je nutné situaci řešit individuálně.

4.3 Historie překonávání jazykových bariér

4.3.1 Vývoj překonávání jazykových bariér

Ačkoliv není přesně možné určit, kdy poprvé došlo k prvnímu překladu, podle historiků lze ale minimálně bezpečně říci, že se překládalo již dávno ve starověku. Jak dále uvádí Language Network (2022), díky překládání jazyků docházelo ke střetávání různých kultur, mezi kterými tak mohl probíhat obchod, sdílení vědomostí, globalizace ekonomie či v obecném slova smyslu k vzájemnému se obohacování.

Podle Language Network (2022) dnes známá věda translatologie a pojmy z názvu odvozené pochází z latinského „*translator*“ a znamená „něco přenést/převést“. V současnosti se pojem „překlad“ odvozený od latinského významu vyskytuje ve významu lingvistiky v mnohých jazycích, například pak v angličtině („*translation*“), francouzštině („*traduction*“), italštině („*traduzione*“), španělštině („*traducción*“), či v portugalsštině („*tradução*“). Dalším pojmem svědčícím o překládání již v období starověku je pojem z období starověkého Řecka, „*metafráze*“, který definuje „*vyjádření obsahu literárního textu opisem*“.

První zásadním překladem byl podle Language Network (2022) překlad Hebrejské bible ve třetím století spojený s obecnou potřebou překladu náboženských textů k následnému šíření víry. Mezi další takové překlady lze také řadit překlad Starého zákona z hebrejštiny do řečtiny ve třetím stoletím př. n. l. – tento překlad zároveň posloužil jako základ pro překlady do dalších jazyků. Pro následující období středověku byla potřeba překládání spojena zejména s překladem náboženských textů, přičemž identita autorů často zůstávala skryta. Před vynálezem knihtisku museli autoři texty vypisovat ručně, texty se psaly v latinském jazyce a gramotnost společnosti byla na velice nízké úrovni – číst a psát v tehdejší společnosti umělo pouze pár vyvolených lidí. S vynálezem knihtisku německým vynálezcem Johannesem Gutenbergem se situace zásadně změnila – texty se začaly vydávat ve větším množství a dostupné byly ve více jazycích, čímž se spolu se stoupající gramotností začaly mnohem více šířit mezi lidmi.

Zpočátku se profesionální překlad podle Language Network (2022) netěšil vysoké kvalitě – autoři většinou nepřekládali text zcela přesně. Navíc, pokud něčemu z frází nerozuměli, tak překlad dané části přeskočili úplně, čímž dokázali ovlivnit své čtenáře, neboť nad textem měli plnou kontrolu a doplnit do něj mohli cokoliv. V 50. letech 20. století se překladatelství stává

samostatnou vědní disciplínou díky zakládání různých institucí, přes které probíhají mezikulturní styky. S nástupem technologií se i oblast překladatelství dočkala zásadních změn, postupně se vyvíjejí různé překladače. Tyto programy zpočátku bývaly vyvíjeny zejména na univerzitách. Ty slouží jak profesionálním účelům, tak i jednotlivcům, kteří si přes mobilní telefon či elektronický překladač coby kapesní přístroj sami mohou přeložit cokoliv potřebují.

I přes nástup překladačů je stále podle Language connections (2022) velmi vysoká poptávka po odborném překladu od specializovaných firem, které mezi sebou soutěží po celém světě. O důležitosti těchto firem svědčí i jejich předpokládaná celková hodnota, kterou Language connections (2022) uvádí na více než 33,5 miliard amerických dolarů, ze kterých bezmála polovinu tvoří hodnota evropských firem a okolo 35 % tvoří firmy ze Severní Ameriky a Asie. Ceny profesionálních překladů se odvíjí od mnoha faktorů, mezi které se řadí i požadovaná přesnost a kvalita – k jejich stanovení se používají různé normy ISO. Kromě kvality mají na cenu také vliv i samotné jazyky, ve kterých se překlad uskuteční – například překlad jednoho slova do angličtiny vyjde levněji než překlad do finštiny. Ceny se pak často účtují právě podle počtu slov v textu.

4.3.2 Vícejazyčné slovníky

Nejstarší známou metodou překonávání jazykových bariér je užívání vícejazyčného slovníku. Jak uvádí definitions.net (2022), vícejazyčný slovník lze definovat jako „*specializovaný slovník, užívaný k překladu slov z jednoho jazyka do druhého*“, přičemž existují slovníky umožňující překlad vždy z obou jazyků. Jak dále uvádí Rehman (2016), vícejazyčné slovníky se vyskytovaly již v období starověku. Nejstarším známým slovníkem je deska z Akkadské říše, ležící na území dnešní Sýrie, zachycující překlad ze sumerštiny do akadštiny, s odhadovaným vznikem přibližně v 2300 př. n. l. Kromě dvojjazyčných slovníků se dochovaly i jednojazyčné. Mezi ně se řadí čínský slovník ze 3. století př. n. l., indický sanskrt ze 4. století sepsaný básníkem Amarasimhou, slovník z Japonska sepsaný v roce 682, či arabské slovníky ze 7. století. Za samotným slovem „slovník“ stojí anglický učitel, básník a spisovatel Jan Garlandský, který ho definoval v roce 1220. Rehman (2016) uvádí, že za větším rozvojem slovníků stojí až události novověku, konkrétněji obchodování s Indií, kde na základě efektivního dorozumívání mohla Nizozemská východoindická společnost zde zakládat továrny. Z tohoto období díky nizozemskému zvědovi Joanovi Josuovi Keteelarovi, vydávajícímu knihy s gramatikou a

glosáře, také pochází počátky současných vícejazyčných slovníků. Na jeho tvorbu následně navázala spousta dalších autorů a slovníky se začaly vydávat ve větším množství.

S tištěnými slovníky se dá setkávat dodnes. Jak však upozorňuje Fox a Potter (2006), zejména v minulosti nabízely některé slovníky nekvalitní překlad, který uživateli nedokázal poskytnout patřičnou oporu. Avšak pokud se jedná o kvalitní slovník na úrovni jeho uživatele, může se jednat o velice užitečnou oporu při překonávání jazykových bariér.

4.3.3 Přenosná zařízení

Primární funkcí přenosných překládacích zařízení je jeho uživateli rychle a efektivně poskytnout překlad mezi jeho jazykem a jazykem cizím, přičemž vychází ze softwaru, který je k překladu určen. Jak uvádí Harris (2022), za prvním úspěšným strojovým překladem stála univerzita v Georgetownu ve spolupráci se společností IBM. Ti již v roce 1954 vytvořili stroj, který dokázal přeložit 60 různých frází z ruštiny do angličtiny. Navzdory předpovědím vědců se však vývoj překladačů zpozdil, což bylo dáno zejména důvodem, že by další vývoj oproti lidskému překladu nebyl finančně rentabilní. Podle Harrise (2022) však průlom přišel v 80. letech, kdy spolu s nástupem počítačů a rozvojem programování přišli vývojáři s překladem založeným na pravděpodobnosti. Počítač díky analýze textů dokázal usoudit, jaký překlad v cizím jazyce bude s co největší pravděpodobností správný. S rozvojem internetu v 90. letech se navíc překlady, díky přísunu mnoha nových textů, mohly stát přesnější. Software bylo následně možné vložit do malých, přenosných zařízení.

Ačkoliv s nástupem moderních technologií, zejména pak mobilních telefonů s překládacími aplikacemi, není teoreticky již elektronický překladač potřeba, podle Travis (2022) může být překladač jako zařízení pořád efektivnější. Travis dále (2022) uvádí, že oproti překladači Google, který jako základ využívá chytrý telefon, je elektronický překladač založen na použití několika různých překládacích programů, včetně překladače Google. Zároveň uvádí, že samotná zařízení disponují kvalitnějším mikrofonom, který dokáže řeč zachytit v horších podmínkách, či že snese horší zacházení. Navíc podle Travis (2022) nemůže dojít při překladu díky elektronickému překladači k úniku dat. Harrington (2022) uvádí, že se překladače liší kromě ceny i jednotlivými funkcemi. Zatímco základní překladače nabízí pouze psaný překlad s kratší výdrží baterie, jiné jsou kompatibilní s hlasovým překladem či překladem textu přes zabudovaný fotoaparát a na jedno nabití vydrží delší dobu. Podle Harrington (2022) se dají

překladače pořídit již za pár tisíc korun, přičemž existují jak překladače, které přeloží více jazyků, nebo se specializují pouze na jeden konkrétní.

4.3.4 Současnost v překonávání jazykových bariér

I v dnešní době se jazykové bariéry dají považovat za aktuální problém, který stojí za řadou komplikací v různých scénářích. Jak uvádí Nirvel (2022), v dnešní době je znalost cizího jazyka často vyžadována na i na pracovištích. Jednou z věd, která s tematikou jazykových bariér souvisí a která se problematikou jazykových bariér zabývá, je translatologie. Jak uvádí Didacticus (2022), translatologie je vědní obor zabývající se překladem z jednoho jazyka do jiného, teorií a dějinami překladů, kulturou a také překladatelskými analýzami. Translatologii lze rozdělit na dva základní druhy, a sice na deskriptivní (kam spadá zejména teorie) a aplikovanou (ta se zabývá praktickou částí vědy).

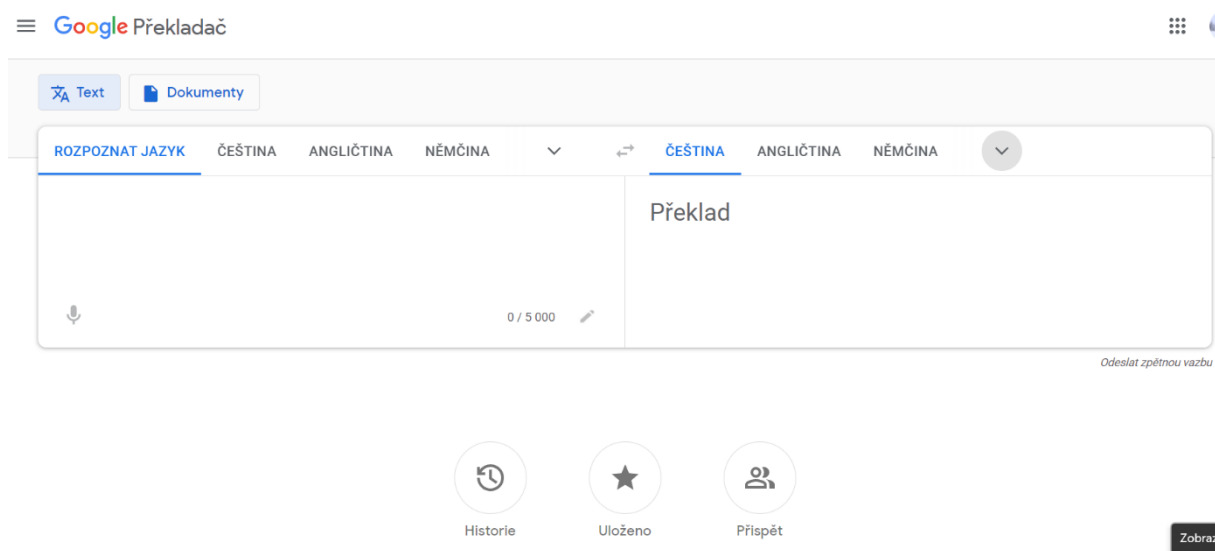
Z hlediska jednotlivce je možné na jazykové bariéry pohlížet různým způsobem, stejně tak je možné je různě řešit. V případě užívání místního jazyka s minimálními znalostmi je podle Nirvel (2022) vhodné nemít obavy z případných chyb při projevu, na druhé straně je vhodné v případě psaného textu zkontrolovat správnost. Dopředu je také vhodné se naučit konkrétní slovíčka, u kterých se očekává, že budou potřeba. Na druhou stranu, díky technologiím je možné jazykové bariéry eliminovat i bez přípravy či znalosti jazyka. Jak uvádí Wired (2019), díky technologiím je možné užívat programy, které automaticky překládají text či v případě programu určeném na videohovory, Microsoft Teams, dokonce živý záznam schůzek v cizím jazyce, čímž závratně usnadňuje komunikaci mezi dvěma jazyky. Barclay (2019) podle Wired (2019) uvádí, že technologie mohou pomoci i lidem s tělesným postižením – například lidé s poruchou sluchu se mohou účastnit meetingů a díky detekci rozpoznání slov následně na obrazovce vidět slova, která na schůzce zazněla. S nástupem technologií také roste popularita překládacího softwaru, který dokáže přeložit text z jednoho jazyka do jazyka druhého, a to nejen ručním vkládáním textu, ale také pomocí fotoaparátu či hlasovým překladem. Jednou ze zásadních výhod podobných technologií je skutečnost, že často bývají zcela zdarma.

4.4 Google překladač

4.4.1 Popis Google překladače

Překladač Google je v současné době pravděpodobně nejznámější a nejpoužívanější aplikací k překládání na světě. Jedná se o službu zdarma poskytovanou americkou společností Google, působící v oblasti internetu a softwaru. Uživatelé nabízí překlad 108 světových jazyků, od známých (angličtina), po zřídka užívané (například skotská gaelština). Výhodou překladače je skutečnost, že služba je zcela zdarma a je dostupný pro širokou škálu platforem, od počítačů po mobilní zařízení s různými operačními systémy.

Obrázek 1: Prostředí Google překladače

Zdroj: translate.google.cz

Obrázek 2: Jazyky podporované Google překladačem

✓ Rozpoznat jazyk ↗	esperanto	irština	lucemburština	ruština	tatarština
afrikánština	estonština	islandština	maďarština	rwandština	telužština
albánština	filipínština	italština	makedonština	řečtina	thajština
amharština	finština	japonština	malajálámština	samojská polynéština	turečtina
angličtina	francouzština	javánština	malajština	sesothština	turkmenština
arabština	fríština	jidiš	malgaština	sindhijština	ujgurština
arménština	galicijština	gorubština	maltština	sinhálština	ukrajinština
ázerbájdžánština	gruzinština	kannadština	maorština	skotská gaelština	urdština
barmština	gudžarátština	katalánština	marátština	slovenština	urijština
baskičtina	haitská kreolština	kazaština	mongolština	slovinština	uzbečtina
běloruština	hauština	khmerština	němčina	somálština	velština
bengálština	havajština	korejština	nepálština	srbština	vietnamština
bosenština	hebrejština	korsičtina	norština	sundánština	xhoština
bulharština	hindština	kurdština	pandžábština	svahilština	zulu
cebuánština	hmongština	kyrgyzština	paštština	šonština	
☺ čeština	holandština	laoština	perština	španělština	
čičevština	chorvatština	latina	polština	švédština	
čínština	igboština	litevština	portugalština	tádžičtina	
dánština	indonéština	lotyština	rumunština	tamilština	

Zdroj: translate.google.cz

4.4.2 Vývoj Google překladače

Jak uvádí Adewusi (2021), byla služba zahájena v roce 2006. K tomu, aby překladač mohl fungovat, bylo nejprve nutné nashromáždit zásobu slov, ze kterých by následně bylo možné dále vycházet. K tomuto účelu byly použity dokumenty Organizace spojených národů a Evropské unie. Samotným důvodem, proč Google překladač vůbec vznikl, byla podle Adewusiho (2021) špatná kvalita tehdejšího automatického překladu. Sergey Brin, jeden ze zakladatelů Google, byl ze situací, kdy nedokázal porozumět automaticky překládaným mailům, již natolik „otrávený“, že se rozhodl problém vyřešit vytvořením programu, který by slova nepřekládal jednotlivě, ale vždy podle kontextu.

Od samotného spuštění služby byl překlad postupně vylepšován – kromě více podporovaných jazyků byla zlepšována i kvalita překladu. Adewusi (2021) uvádí, že v roce 2010 byl Google překladač užíván širokou veřejností a s nástupem smartphonů také strmě rostl i počet jeho uživatelů. Zatímco v roce 2012 překladač podle Kerr (2012) užívalo 200 milionů uživatelů, v roce 2016 Turovsky (2016a), produktový manažer Google překladače, uvádí hodnotu již 500 milionů aktivních uživatelů. Google překladač byl zároveň vylepšován o nové možnosti

překladu – v roce 2014 obdržel funkci vizuálního a hlasového překladu, který zásadním způsobem rozšířil možnosti překládání. Důležitým byl rok 2016, kdy Google zavedl neuronový strojový překlad. Ten podle Turovského (2016b) překládá celou větu namísto dosavadních frází, čímž je zajištěna vyšší kvalita překladu souvětí. Zároveň se systém zpětnou vazbou od jeho uživatelů neustále zlepšuje a překládaný text tak působí přirozeněji a méně strojově. Neuronový strojový překlad zároveň Google nabízí pro překlad stránek a aplikací funkci zvanou Google Cloud – jak však Google (2022) uvádí, tato funkce je již zpoplatněna.

K březnu 2021 Pitman (2021) uvádí, že Google překladač dosáhl jednu miliardu stažení na obchodě Play, výchozí platformě ke stahování aplikací na mobilních zařízeních s operačním systémem Android. Diño (2021) následně uvádí, že podle Pichai (2021) k dubnu 2021 byl na pouhý překlad webových stránek Google překladač použit již dvacet miliardkrát a podle Adewusiho (2021) služba překládá přes sto miliard pojmů denně, čímž se jedná o současně nejvíce používanou aplikaci k překládání.

4.4.3 Funkce Google překladače

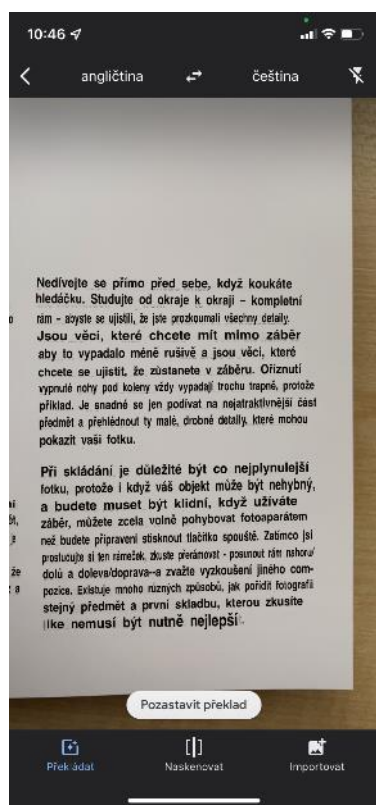
Základní funkcí, kterou Google překladač nabízí, je překlad psaného textu. Jak uvádí Špulák (2021b), ten je možné jak ručně napsat, tak i vložit zkopírovaný ze schránky do samotného editoru. V případě mobilních zařízení navíc lze text kromě klávesnice napsat i rukou, přičemž program umí pracovat jak s tiskacími, tak i psacími písmeny. Text je také možné do pole vložit přes diktování hlasem. Překladač umí pracovat se 109 světovými jazyky, navíc v případě vkládaného textu není ani nutné znát, z jakého jazyka pochází, systém ho dokáže sám rozpoznat a sdělit, o jaký jazyk se jedná. Přeložený text je následně možné zkopírovat dále či v některých jazycích si nechat systémem přečíst. V neposlední řadě je také možné uživatelem překlad ohodnotit, a tím odeslat společnosti Google zpětnou vazbu.

Velmi užitečnou aktualizaci obdržel Překladač v roce 2015, kdy byla implementována funkce zvaná Word Lens. Jak uvádí Andres (2015), jedná se o vizuální překládání, ke kterému je nutná kamera na telefonu. Po spuštění aplikace stačí v prostředí zvolit tuto funkci, následně zamířit telefonem na daný text a překladač ho následně přeloží do jednoho z podporovaných jazyků včetně češtiny. Text je také možné naskenovat a s následně přeloženým textem pracovat dále. Velkou výhodou je skutečnost, že kromě fungování i off-line (hodí se tedy i při cestování na místa, kde není Wi-Fi či pokud nemá daný turista zaplacená data) je funkce zcela zdarma.

Wilson (2021) dodává, že podobně jako další funkce i tato prochází neustálým vylepšováním a zdokonalováním. Jak uvádí Špulák (2021b), je také možné skrze aplikaci pořídit fotografii daného textu či již předem vyfocený text nahrát do aplikace, která ho následně přeloží stejným způsobem.

Další z funkcí, které Google překladač nabízí, je funkce Konverzace. Podle Špuláka (2021a) je jednou z možností, jak se lze v zahraničí domluvit v libovolném jazyce s místními obyvateli. Funkce je přístupná v rámci aplikace na mobilním zařízení a přístupná je hned po jejím spuštění.

Obrázek 3: Funkce Word Lens

Zdroj: autor, 2021

Obrázek 4: Funkce Konverzace

Zdroj: autor, 2021

4.4.4 Dostupnost

Od začátku svého působení je Google překladač volně dostupný na webu translate.google.com, k jeho využití tedy stačí mít zařízení s přístupem na internet. Sommerlad (2021) uvádí, že od března 2010 byla služba dostupná jako aplikace pro zařízení s operačním systémem Android a od února následujícího roku byla uvolněna pro mobilní zařízení společnosti Apple s operačním systémem iOS. Překladač je zároveň možné užívat jako rozšíření pro některé internetové prohlížeče, díky kterému je možné detekovat cizí jazyk a stránku přeložit do jazyka požadovaného uživatelem.

Tabulka 1: SWOT analýza Google překladače

SWOT ANALÝZA GOOGLE PŘEKLADAČE	
SILNÉ STRÁNKY (Strengths)	PŘÍLEŽITOSTI (Opportunities)
- Zavedená, globálně známá značka, která za překladačem stojí	- Je stále možné zvýšit přesnost překladu
- Praxe s vývojem překladače – probíhá již od roku 2006	- Odstranění příčin, způsobujících nepřesnosti u delšího překladu
- Využitelné celosvětově díky 108 podporovaných jazyků	- Vložení „lidské“ stránky – překladač se naučí přemýšlet jako člověk
- Využívání neuronového strojového překladu k lepší kvalitě překladu	- Možnost nákupu konkurence k získání lepšího know-how
- Funkce Google Lens (přes fotoaparát) a Konverzace (hlasový překlad)	- Přidání nových funkcí: možnost archaismů a podobně
- Dostupnost na webu, i jako aplikace do mobilních zařízení	- Přidání dalších jazyků
- Off-line režim, překladač funguje i bez připojení k internetu	- Přidání nových funkcí: možnost archaismů a podobně
- Dostupnost na mnohých zařízeních s různými operačními systémy	- Přesvědčení těch, kteří překladači nevěří (kvalitě, nebo funkčnosti obecně)
SLABÉ STRÁNKY (Weaknesses)	HROZBY (Threats)
- Nepřesnost delších překladů, některá slova zůstávají nepřeložena	- Lidé přestanou mít důvod užívat Google překladač
- Překlady navíc někdy působí nepřirozeně	- Jiný překladač se stane úspěšnější a vytlačí překladač Google z trhu
- Nehodí se na překlad důvěrných dokumentů – data mohou uniknout	- Odliv zaměstnanců ke konkurenci vyvíjející jiný překladač
- Mínění některých lidí, že překladač Google je stále velice nekvalitní	- Lidé opět nebudou moci cestovat, čímž se sníží jeho počet aktivních uživatelů

Zdroj: autor

4.5 DeepL

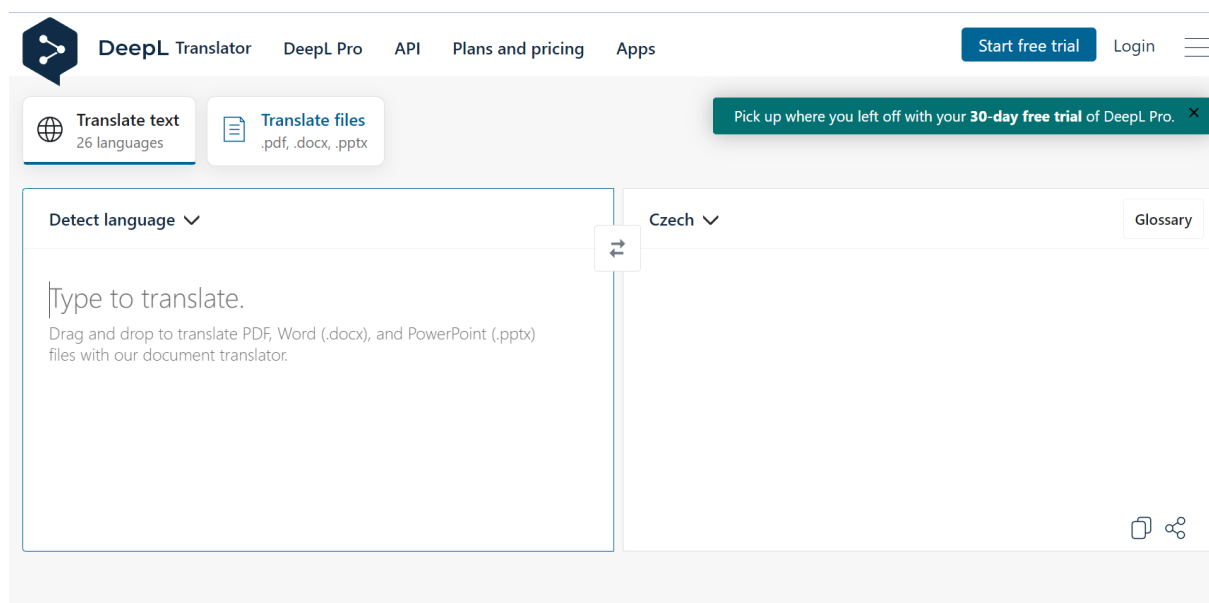
4.5.1 Popis programu DeepL

Ačkoliv je Google Translate, podobně jako ostatní současné překladače, neustále vylepšován, k dokonalejšímu překladu ve spoustě jazycích má pořád daleko. Jak uvádí Kasík (2021), zejména v případě delších textů se překladače často potýkají s množstvím různých nepřesností, a to zejména v oblasti gramatiky a stavby věty. Jedním z možných řešení, jak tyto problémy poměrně dobře eliminovat, nabízí online překládací služba DeepL od německé společnosti Linguee. Cílem této společnosti je podle Kasíka (2021) kompletní eliminace jazykových bariér, čehož chce dosáhnout vývojem právě tohoto neuronového překladače. O úspěšnosti svědčí i mnohé recenze, díky kterým se následně DeepL dostal do širšího povědomí. Coldewey a Lardinois (2017) z webu techcrunch.com o DeepL dokonce prohlásil, že *„malá firma kvalitou překladu předčila giganty Google, Microsoft a Facebook a zvedla laťku ve svém odvětví.“*

Kasík (2021) dále uvádí, že oproti klasickému překladači dokáže DeepL uživateli nabídnout různé alternativy u jednotlivých překládaných slov, přičemž je překladač schopen následně změnit strukturu věty tak, aby dávala větší smysl. Systém se neustálým učením pomocí překladů sám zdokonaluje. DeepL tak lze použít jak na krátké, tak i dlouhé texty, ideální je zejména k překladu textů administrativního charakteru. V případě uměleckých textů, zejména pak poezie, je však pro svoji míru monotónnosti a strojovosti nevhodný.

Navzdory současným nedostatkům bude ale i tak DeepL podle expertů v budoucnu natolik využíván, že by dokonce mohl mít značný vliv na celou oblast překladatelství, kde by mohl nahradit stávající profesionální překladače. Podle Kasíka (2021) by však činnost překladačů fungovala dále, a to zejména při korekci a vkládání umělecké stránky do již přeloženého textu. Aplikace je volně dostupná pro mobilní zařízení iPhone a iPad, čímž se stává užitečným nástrojem i pro účastníky cestovního ruchu.

Obrázek 5: Prostředí DeepL

Zdroj: deepl.com (2021)

4.5.2 Vývoj DeepL

Jak uvádí DeepL (2022a) na svých stránkách, na službě se začalo pracovat v roce 2016, kdy tým lidí, v čele se zakladatelem DeepL Jaroslawem Kutylowskim, vycházel z již funkčního překladače Linguae. Při vývoji se společnost zaměřila stejně jako později Google na využití neuronového strojového překladače. Jak ostatně uvádí Deutsche Welle (2022), název DeepL je odvozen od „Deep Learning“, umělé inteligence, jejímž cílem je nahradit lidské myšlení – zatímco v minulosti bylo nutné veškeré příkazy vypsát ručně, deep learning je schopný se na několika příkladech učit sám dále. Služba byla pro veřejnost spuštěna v srpnu roku 2017 na stránce deepl.com/translator a nejprve nabízela překlad 7 jazyků. V následujícím roce byla společností představena placená verze Pro, díky které je možné překladač využít programátoři – ti ho například mohou zabudovat do webových stránek. O rok později, v roce 2019, společnost vydává aplikaci pro počítače s operačními systémy Windows a MacOS, která je schopná přeložit jakoukoliv aplikaci. Kromě neustálých dalších vylepšení jsou také přidávány nové jazyky. Zásadním rokem byl pro společnost rok 2021, ve kterém, jak uvádí Marking (2021), bylo přidáno 13 jazyků najednou, a to včetně češtiny. Následně byla spuštěna aplikace pro mobilní telefony s operačním systémem Android či iOS, která je dostupná zdarma.

4.5.3 Funkce DeepL

DeepL je dostupný v několika různých verzích. Marking (2021) uvádí, že DeepL podporuje překlad 26 světových jazyků, jako jsou angličtina, němčina, španělština, portugálština, čínština, či japonština. V případě angličtiny dokáže DeepL rozlišit britskou a americkou verzi, a u portugálštiny verzi brazilskou. V základní verzi je DeepL zcela zdarma, avšak oproti placeným verzím jsou některé funkce limitované, zejména maximální délkou překládaného textu, který je limitovaný na 5000 znaků. V případě placených verzí lze vybírat od základní přes pokročilou, až po ultimátní. Ty jsou založené na měsíčním předplatném a pohybují se v řádech stokorun. Ultimátní verze vychází v přepočtu na 1 000 korun – jak DeepL (2022b) uvádí, takové předplatné je určeno zejména pro specializované, profesionální využití, což potvrzuje i možnost DeepL se specializovanými nástroji na překlady. Oproti verzi zdarma nabízí rozšířené možnosti úpravy překladu, například zdali má být text přeložen formálním či neformálním způsobem, překládaný text je navíc šifrovaný, tudíž není možné, aby data v průběhu překladu unikla skrze třetí osobu.

Obrázek 6: Jazyky, podporované DeepL

Detect language ✓	French	Portuguese
Bulgarian	German	Romanian
Chinese	Greek	Russian
Czech	Hungarian	Slovak
Danish	Italian	Slovenian
Dutch	Japanese	Spanish
English	Latvian	Swedish
Estonian	Lithuanian	
Finnish	Polish	

Zdroj: deepl.com (2022)

Tabulka 2: SWOT analýza DeepL

SWOT ANALÝZA DEEPL	
SILNÉ STRÁNKY (Strengths)	PŘÍLEŽITOSTI (Opportunities)
- Expertý hodnocen jako velmi kvalitní překladáč, lepší výsledky než Google	- Přidání nových jazyků, které přilákají další uživatele
- Nabízení synonym v překladu, která následně upraví celou větu	- Program se naučí „lidskému myšlení“ – tedy správně přeloží ironii, idiomy apod.
- Základní verze je zcela zdarma, může ji použít úplně každý	- Snížení cen rozšiřujících verzí, případně zavedení nových verzí s nižší cenou
- Placené verze nabízí šifrování překladu, nemůže být tedy odcizen	- Zvýšení povědomí o značce a překladači, přilákání více uživatelů
- Překládaný text si ponechá své původní formátování (písmo, řádkování, ...)	- Společnost, stojící za překladačem více zainvestuje do rozvoje překladače
SLABÉ STRÁNKY (Weaknesses)	HROZBY (Threats)
- Vyšší cena placených verzí – spíše pouze pro profesionální užití	- Lidé přestanou používat placené verze, čímž se sníží příjmy společnosti
- Za programem stojí menší společnost, která oproti jiným působí nevýznamně	- Společnosti se nepovede prosadit na trhu tak moc jako konkurenci
- Malé povědomí o programu, spousta lidí neví, že existuje	- Společnosti se nebude dařit a bude muset ukončit činnost
- Oproti konkurenci nabízí DeepL méně jazyků na překlad	- Společnost bude odkoupena a následně pohlcena jiným překladačem
- Program stále myslí pouze racionálně, tedy nikoliv jako člověk	- Současní uživatelé placených verzí je přestanou používat, firma přijde o zisky

Zdroj: autor

4.6 Další překladače

Kromě překladače od Googlu a DeepL se na trhu nachází velká spousta alternativ. Zatímco některé jsou zcela zdarma, jiné navíc nabízejí rozšířené placené verze (takové vylepšení zároveň většinou zahrnuje odstranění reklam) a jiné jsou placené, většinou se však jedná o řády desítek korun.

4.6.1 Microsoft Translate

Překladač nabízí i americká společnost Microsoft, která je známá mimo jiné svým operačním systémem pro počítače, Windows. Jak uvádí Microsoft (2022), překladač je zdarma dostupný na webu bing.com/translator, je součástí prohlížeče Microsoft Bing či je ke stažení pro mobilní telefony s operačním systémem Android a iOS. Všechny verze překladače podporují celkem 87 jazyků včetně češtiny. Mezi funkce, které nabízí, se stejně jako v případě Google překladače

řadí klasický překlad psaného a vloženého textu (včetně možnosti ho užívat off-line), hlasové překládání, překládání textu na fotografiích, a navíc také funkci Phrasebook. Jak Microsoft (2022) uvádí, tato funkce je vhodná zejména pro cestování či podnikání a jedná se o slovník s frázemi pro cestování, ubytování či stravování. Jednotlivé fráze je možné poslouchat v různých rychlostech a jsou také dostupné off-line. Microsoft Translate je navíc integrovaný do programů vytvořených touto společností, jako jsou například Office, SharePoint či Visual Studio.

Tabulka 3: SWOT analýza Microsoft Translator

SWOT ANALÝZA MICROSOFT TRANSLATE	
SILNÉ STRÁNKY (Strengths)	PŘÍLEŽITOSTI (Opportunities)
- Podpora 105 světových jazyků	- Vylepšení kvality překladu, zejména tam, kde je v současnosti kvalita horší
- Vývin společností, která je dobře známá	- Zvýšení povědomí o překladači mezi potenciálními uživateli
- Integrace do různých služeb – Office, Skype, navíc zcela zdarma	- Zlepšení image značky (jak Microsoft, tak i překladače obecně)
- Dostupné na více zařízení – počítače, mobilní telefony s OS Android či iOS	- Přidání dalších světových jazyků – možná nalákání dalších uživatelů
- Využívání neuronového strojového překladu k překládání	- Přidání funkcí, kterými konkurence nedisponuje (archaické fráze)
SLABÉ STRÁNKY (Weaknesses)	HROZBY (Threats)
- Oproti konkurenci kvalita překladu některých jazyků zaostává	- Důsledkem nevylepšování kvality překladu a dalších skutečností dojde k odlivu uživatelů
- Spousta potenciálních uživatelů o překladači ani neví, že existuje	- Microsoft ukončí vývoj a následnou podporu překladače, čímž se stane nepoužitelným
- Část potenciálních uživatelů vnímá značku negativně	- Konkurence přijde s takovým vylepšením jejich překladačů, že uživatelé přejdou k ní

Zdroj: autor

4.6.2 CUBBIT

CUBBIT je český překladač, který je vyvíjený Matematicko-fyzikální fakultou Univerzity Karlovy. Jak uvádí Popel a kol. (2020), překladač je podobně jako další konkurenti postaven na neuronových sítích, jedná se tedy o princip, ve kterém se program učením sám dále zdokonaluje. Překladač navíc prošel Turingovým testem, jehož cílem je mít tak pokročilý program, který by dokázal vytvořit natolik kvalitní obsah, aby člověk nedokázal poznat, že byl

vytvořen uměle. Podle Popela a kol. (2020) dokázal ve výsledku porazit profesionální překladatelskou službu, na rozdíl od které přišel s takovým překladem, který lépe zachoval původní význam textu, avšak po jazykové stránce jako překlad vyšel lepší ten, který byl přeložen lidmi. Překladač je schopný přeložit text z češtiny do angličtiny (a opačně) a z francouzštiny do angličtiny (také v obou směrech). Dostupný je výhradně na webové adrese <https://lindat.mff.cuni.cz/services/translation/>, neboť jak uvádí Houser (2020), podle Popela (2020) současná verze programu není na mobilní telefony vhodná.

Tabulka 4: SWOT analýza CUBBIT

SWOT ANALÝZA PŘEKLADAČE CUBBIT	
SILNÉ STRÁNKY (Strengths)	PŘÍLEŽITOSTI (Opportunities)
- Velmi kvalitní překlad	- Rozšíření na mobilní zařízení
- Vysoký potenciál překladače v budoucnu	- Zavedení off-line režimu, kdy nebude nutné připojení k síti
- Za vývojem stojí experti na tuto problematiku	- Přidání možnosti překladu do více jazyků
- Český původ – pozitivní image pro české uživatele	- Na vývoji se bude podílet více programátorů, čímž bude vývoj rychlejší
SLABÉ STRÁNKY (Weaknesses)	HROZBY (Threats)
- Nemožnost stáhnout do mobilních zařízení (nevhodný i pro použití v ČR)	- Zastavení dalšího vývoje
- Malé množství podporovaných jazyků, nutné internetové připojení	- Program se více neuchytí a přestane být následně podporován
- Menší počet vývojářů – vývoj oproti konkurenci bude trvat delší dobu	- Překladač bude odkoupen a následně začleněn do jiného

Zdroj: autor

4.6.3 Lingea

Lingea je dalším českým překladačem, vyvinutý byl společností Lingea s.r.o., která se kromě jazykového softwaru zabývá také vydáváním knih zaměřených na jazyky. Překladač je v současné době schopný přeložit 31 světových jazyků. Podobně jako Google překladač také disponuje funkcí „rozpoznání jazyka“, díky které není nutné znát, z jakého jazyka překládaný text pochází. Jak dále uvádí PCWorld (2021), překladač dosahuje nejlepších výsledků u překládání slovanských jazyků. Překladač je dostupný online na stránce prekladac.lingea.cz a do textového pole je možné vložit až 2 000 znaků najednou. Kromě základní verze je také možné objednat rozšířené předplatné pro firmy. Jak Lingea (2022) uvádí, kromě vyššího zabezpečení dat (off-line slovník) umí navíc překládat text pro specifické, uživatelem

požadované odvětví – například pro překlad textu z oblasti medicíny překladač může vycházet ze slovníku medicíny, čímž se kvalita překladu zvýší.

Tabulka 5: SWOT analýza Lingea

SWOT ANALÝZA PŘEKLADAČE LINGEA	
SILNÉ STRÁNKY (Strengths)	PŘÍLEŽITOSTI (Opportunities)
- Schopnost kvalitního překladu textu i u verze zdarma	- Zvýšení povědomí o překladači, vedoucí k přílivu nových uživatelů
- U placené verze lze zvolit jiný model (medicína, bankovníctví, ...), vycházející z odborných slovníků	- Motivace potenciálních klientů k nákupu překladače místo konkurence (zejména DeepL)
- Off-line placená verze – bezpečná z hlediska citlivých dat	- Přidání vyššího počtu světových jazyků k překladu
SLABÉ STRÁNKY (Weaknesses)	HROZBY (Threats)
- Nevýraznost, pramenící z malého povědomí o značce	- Překladač bude pohlcen konkurencí
- Vyšší cena placených verzí, zákazník může upřednostnit konkurenci (DeepL)	- Možné problémy společnosti – na rozdíl od konkurence je menší
- Podpora pouze 31 jazyků – mnohem méně než konkurenční překladače	- Odliv stávajících klientů ke konkurenci: malé, či žádné zisky z placené verze

Zdroj: autor

4.6.4 Yandex Translate

Za překladačem Yandex stojí stejnojmenný vyhledávač Yandex, původem z Ruska. Web Yandex (2022) uvádí, že byl spuštěn v roce 2011 a je schopný překládat většinu evropských jazyků, a to vždy v obou směrech. Oproti většině překladačů se liší způsobem, jakým provádí překlad – Yandex je založený na statistickém vyhledávání překladů, spočívajícím v prohledávání textů v cizím jazyce. K tomu, aby se program naučil jeden jazyk, je podle Yandexu (2022) nutné systémem nastudovat stovky milionů frází v různých jazycích. Následně vybírá statisticky nejužívanější překlad z daných možností, které má v databázi. Překladač je zdarma dostupný jak na webu na stránce *translate.yandex.co.il* jako rozšíření do webových prohlížečů, tak i jako aplikace pro mobilní telefony s operačním systémem iOS a Android. Ve všech verzích je možné překladač použít k překladu přibližně 100 světových jazyků. Jak dále uvádí Jermakov (2015), překladač Yandex je zároveň překladačem zabudovaným v ruské verzi internetové encyklopedie Wikipedia, ve které překládá text z angličtiny do ruštiny.

Tabulka 6: SWOT analýza Yandex Translate

SWOT ANALÝZA YANDEX TRANSLATE	
SILNÉ STRÁNKY	PŘÍLEŽITOSTI
- Velké množství podporovaných jazyků	- Zvýšení povědomí, vedoucí k přílivu nových uživatelů
- Integrace do ruské Wikipedie – další využití překladu	- Zvýšení kvality překladu
- Dostupnost – rozšíření do prohlížeče či aplikace do mobilního zařízení	- Zvýšení kvality překladu
SLABÉ STRÁNKY	HROZBY
- Překladač je málo známý	- Z politických důvodů nebude překladač dostupný zejména v západních zemích
- Z politických důvodů překladač odmítne část uživatelů používat	- Překladač začne zaostávat za konkurencí
- Kvalita překladu může být lepší	- Podpora může být ukončena zejména z finančních důvodů

Zdroj: autor

4.6.5 Easy Language Translator

Se svým překladačem také přišla společnost Nyxcore specializující se na vývoj aplikací pro zařízení s operačním systémem Android. Nyxcore (2022) uvádí, že překladač je schopný přeložit více než 100 světových jazyků, přičemž je možné text napsat, vložit, namluvit. Zároveň je možné překlad uložit do zařízení, odkud je k dispozici off-line. Překladač je však výhradně dostupný pro zařízení s operačním systémem Android, přičemž aplikaci lze stáhnout z obchodu s aplikacemi Google Play či jako soubor přímo ze stránek společnosti. K fungování však překladač Easy Language Translator vyžaduje přístup na internet.

Tabulka 7: SWOT analýza Easy Language Translator

SWOT ANALÝZA EASY LANGUAGE TRANSLATOR	
SILNÉ STRÁNKY	PŘÍLEŽITOSTI
- Velké množství podporovaných jazyků, překlad je možné vložit více způsoby	- Implementace programu na App Store (obchod s aplikacemi pro iOS)
- Program je zcela zdarma	- Vytvoření off-line verze
- Možnost změny uživatelského prostředí (barvy)	- Zvýšení image značky a překladače, například skrze reklamní propagaci
SLABÉ STRÁNKY	HROZBY
- Překladač není dostupný na mobilní platformu společnosti Apple, iOS	- Odliv stávajících uživatelů – přejdou ke konkurenčním překladačům
- K fungování je nutné připojení k internetu, off-line verze neexistuje	- Společnost, stojící za překladačem, se může dostat do potíží (je menší)
- Oproti konkurenci (Google) pořád působí nevýznamným dojmem	- Překladač může začít zaostávat za konkurencí v oblasti kvality překladu

Zdroj: autor

4.6.6 iTranslate Translator

Další alternativou k překladačům je také překladač iTranslate Translator. Jak již z názvu vyplývá, primárně je určený pro zařízení společnosti Apple, jako jsou iPhone, iPad, iPod, iMac či také hodinky Apple Watch. Na rozdíl od Easy Language Translator je dostupný i pro „druhý“ operační systém, Android, a podporován je dokonce i jako rozšíření pro hlasového asistenta u některých mobilních telefonů společnosti Samsung s operačním systémem Android. Překladač je k dispozici zdarma. Jak dále iTranslate (2022) uvádí, iTranslate nabízí překlad 100 světových jazyků, hlasový a vizuální překlad (funkce, fungující skrze fotoaparát mobilního zařízení), překlad znaků do latinky, časování překládaných sloves, slovník určený přímo pro cestování, nebo také widget na plochu – ikona na ploše, díky které je možné překládat, aniž by bylo nutné přímo aplikaci spustit. Společnost iTranslate, která za iTranslate Translator stojí, má ve své nabídce také další aplikace, vycházející z tohoto překladače – mezi ně se řadí například překladač zabudovaný do klávesnice iTranslate Keyboard či aplikaci Typeright: Grammar Check App, která při psaní dokáže opravit gramatické a jiné chyby. Nevýhodou překladače však je skutečnost, že na rozdíl od konkurence je část funkcí (překlad přes fotoaparát) placená, služba v rámci PRO verze vychází v přepočtu na 119 korun měsíčně.

Tabulka 8: SWOT analýza iTranslate

SWOT ANALÝZA PŘEKLADAČE ITRANSLATE	
SILNÉ STRÁNKY	PŘÍLEŽITOSTI
- Dostupnost na různá zařízení – Android, iOS, Apple Watch, Samsung Bixby, ...	- Vytvoření jiného plánu, kdy by byly dosud placené funkce zdarma (alespoň ty, které konkurence nabízí zadarmo)
- Podpora 100 světových jazyků	- Zvýšení povědomí o překladači, posílení značky například reklamní kampaní
- Spousta funkcí a možností překladu; aplikace, z překladače vycházející	- Distancování se od možné záměny se společností Apple – společnost bude působit důvěryhodněji
SLABÉ STRÁNKY	HROZBY
- Cena PRO verze – spousta uživatelů odradí, obzvlášť když jsou některé překladače dostupné zcela zdarma	- Uživatelé přejdou ke konkurenci – například z finančních důvodů (finanční krize, kdy nebudou peníze nazbyt)
- Ačkoliv za aplikaci stojí větší společnost, pořád nepůsobí tak výrazným dojmem jako konkurence	- Stávající zákazníci přejdou ke konkurenci (ta může začít nabízet něco, co iTranslate nedokáže)
- Název a celkový design stránek evokuje nápadnější inspiraci společností Apple	- Pokud není již domluveno jinak, společnost Apple může žalovat iTranslate za podobnost v názvu

Zdroj: autor

4.7 Výhody a nevýhody překladačů

Překladače mohou být ve spoustě věcí svým uživatelům užitečné. K tomu, aby takový uživatel mohl překladač používat, stačí, aby disponoval zařízením, které ho podporuje a připojení k internetu, ze kterého následně může překladač stáhnout, případně může překládat přes internetový prohlížeč bez nutnosti cokoliv stahovat. Některá zařízení, jmenovitě mobilní telefony či tablety s operačním systémem Android, často již mívají předem stažený překladač. Uživatel má u některých překladačů navíc možnost stáhnout jazyky, aby následně překladač užíval off-line a nebyl závislý na internetovém připojení.

4.7.1 Výhody překladačů

Velikou výhodou většiny překladačů je skutečnost, že jsou dostupné zcela zdarma. Jak uvádí Twose (2019), jedním z takových překladačů je překladač od Google, který nestojí nic a veškeré jeho funkce jsou dostupné zcela zdarma. Některé překladače bývají zdarma v základu, ale nabízí rozšiřující funkce, které jsou již zpoplatněny – může se jednat například o odstranění nežádoucích reklam či zpřístupnění možnosti překladu delšího textu najednou, jako má například služba DeepL. Většinou jsou tyto ceny nízké, případně jsou nastaveny tak, aby se při profesionálním využívání, pro které takové rozšíření slouží, program stále vyplatilo zakoupit. Další výhodou je rychlost překládání – jak uvádí vnlocalize.com (2017) překladače jsou nastaveny oproti překladateli, který dokáže přeložit průměrně 2 500 slov za den, tak, že je požadovaný překlad proveden okamžitě. V neposlední řadě předností překladačů je jednoduchost jejich užívání, překladače navíc jsou přístupné kdykoliv a kdekoliv. Za předpokladu, že daný překladač podporuje off-line režim, stačí, aby uživatel stáhnul jím požadovaný jazyk do zařízení a překladač může použít kdekoliv i bez připojení k síti.

4.7.2 Nevýhody překladačů

Jak uvádí Twose (2019), v kontrastu s profesionálním překladem od překladatelů mají překladače velké množství nevýhod. Ačkoliv jsou překladače čím dál pokročilejší, stále neumí pracovat s daným kontextem textu, nadsázkami či idiomy, které na rozdíl od profesionálního překladatele překladač přeloží doslovně. Některé z překladačů, včetně překladače od Google, se potýkají s mnohými nepřesnostmi v překladu. Ačkoliv díky neuronovému strojovému překladu došlo k velkému zlepšení v kvalitě překladu, zejména u delších textů začne být

překlad chybný a výsledný překlad nemusí být spolehlivý, což jak uvádí vnlocalize.com (2017) se v případě překladu přes překladatele nestává. Nevýhodou také může být nedostatečné zabezpečení překladu – některé ze služeb však v placených verzích nabízí překlad, který je z obou stran šifrovaný, tím pádem nemůže dojít k úniku dat. Spousta překladačů, právě včetně Google překladače, touto funkcí však nedisponuje a data se tímto mohou dostat do nežádoucích rukou. Dalším z možných řešení, jak úniku zabránit, je podle Twose (2019) svěřit překlad důvěrných dokumentů do rukou překladatelů, kteří splňují normy, na základě kterých musí zajistit ochranu dat.

4.8 Budoucnost překonávání jazykových bariér

Není snadné určit, jakým vývojem se přesně budou technologie ubírat dále, obecně však panuje shoda, že jako dnes budou hrát velmi zásadní roli v potlačování jazykových bariér a že s největší pravděpodobností dojde ke změnám v mnoha oblastech s překládáním souvisejících – například ačkoliv práce překladatele zůstane, překladatel již nebude přímo překládat text, ale spíše upravovat text strojově přeložený. Podle Language connections (2022) se dá očekávat, že neuronový strojový překlad bude užíván v mnohem vyšší míře než doposud, což bude dáno i pokračující globalizací světa. Zároveň je však nepravděpodobné, že by v nejbližší době byl lidský faktor z překladatelství vyloučen nebo že by překladatelství coby disciplína se stalo historií. O tom, že lidský faktor je stále nezastupitelným, svědčí překladatelská společnost Unbabel. Jak Unbabel (2022) uvádí, společnost kombinuje rychlost a efektivnost strojového překladu s následnou úpravou textu rodilými mluvčími, kteří text vylepší po umělecké stránce – vždy dle kontextu, aby výsledný text odpovídal požadavkům zákazníka. Unbabel tedy dokáže celosvětově nabízet překladatelskou službu velice efektivním způsobem, automatický překlad je vylepšován lidskou činností, která je z hlediska umělecké stránky překladu stále činností strojem nepřekonanou.

Ani v oblasti cestovního ruchu není zcela jasné, jakým způsobem se bude dále vyvíjet a jak tedy se dotkne problematiky jazykových bariér. Pokud se zásadním způsobem budou měnit současné trendy – zejména pak navštěvování různých turistických resortů či míst, kde jsou místní na turismus natolik zvyklí, že ovládají buď angličtinu nebo přímo jazyky turistů, pak lze očekávat výraznější změny i v této oblasti. Zatímco ve zmiňovaných destinacích turista často nepotřebuje nástroj k překonání jazykové bariéry, tak v případě, že by byl turista dostatečně

informován o dopadech nadměrného turismu a rozhodl se navštívit méně známé místo, pravděpodobnost potřeby využití nějakého z nástrojů by rostla. To by bylo dáno skutečností, že by s místními nemusel být schopný se domluvit. Zde by bylo optimálním řešením využívat jednu ze zmiňovaných technologií, přičemž by si ji mohl osvojit jak turista, tak i místní obyvatelé. Pokud by však k zásadním změnám v oblasti cestovního ruchu nedošlo, stále lze očekávat, že trend, kdy poroste počet uživatelů překladačů poroste i nadále, a bude snadnější se touto formou domluvit s dalšími lidmi. V každém případě se tedy dá očekávat, že role technologií k překonávání jazykových bariér se bude stávat více nezastupitelnou.

4.9 Shrnutí teoretické části

Bylo zjištěno, že oblast cestovního ruchu, která se k předmětu práce váže, si prošla dlouhým vývojem a je velice komplexní. Stejně jako cestovní ruch, i oblast překladu si prošla složitým vývojem a na konci byla zásadním způsobem ovlivněna technologiemi. Díky současným technologiím je překonávání jazykových bariér snadné, stačí pouze disponovat chytrým telefonem a v něm mít stažený překladač, tedy aplikaci, která dokáže přeložit požadovaný jazyk do jazyka jiného.

Na základě zjištěných poznatků vyšlo najevo, že existuje množství různých překladačů. Každý z překladačů se v něčem od ostatních odlišuje – a to jak v dostupnosti, funkcích a možnostech překladu, tak v kvalitě překladu obecně. Pro potřeby cestovního ruchu je pravděpodobně nejlepším překladačem Google překladač, který je zároveň celosvětově nejpoužívanější. Ten je nejen dostupný zdarma, ale také podporuje velké množství světových jazyků a možností překladu, tedy nejen psaného textu, ale i hlasového překladu či překlad přes fotoaparát. Díky užití neuronového strojového překladu je navíc kvalita překladu velmi dobrá, pokud se nejedná o delší odstavce textu – zde oproti některým konkurenčním překladačům začne zaostávat. Dalším velice kvalitním překladačem je překladač DeepL, který nabízí velmi kvalitní překlad i v základní verzi zdarma. Další alternativní překladače také fungují dobře, pro účely cestování je díky funkcím vhodnou alternativou zejména překladač od Microsoftu či překladač iTranslate (byť ten je placený).

Není snadné určit, jakým způsobem se budou dále technologie k překonávání jazykových bariér vyvíjet, dá se však předpokládat, že jejich popularita poroste a stanou se ještě významnějšími pro jejich uživatele v cestovním ruchu.

5. Praktická část

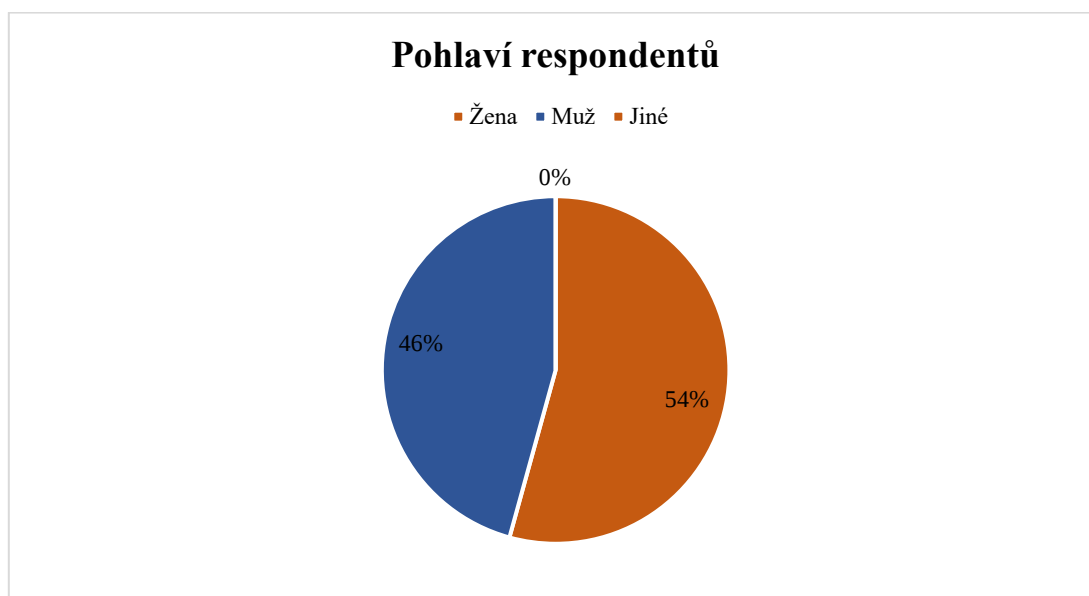
5.1 Výsledky dotazníkového šetření

Jak již bylo uvedeno v kapitole 3.1 „Výzkumné šetření“, k výzkumu byl použit jeden dotazník o 23 otázkách. Ten byl určený všem věkovým skupinám od 18 let, bez ohledu na vztah respondentů k současným technologiím či k jejich znalostem. Dotazník tedy vyplnilo celkem 105 respondentů.

Následující kapitoly praktické části rozebírají jednotlivé odpovědi respondentů na otázky, které se dělí podle různých hledisek. Otázky 1-3 tvoří otázky demografické, 4. otázka je zaměřena na jazykovou vybavenost respondentů. Otázky 5-15 jsou zaměřeny na osobní zkušenosti respondentů s překladači a situacemi, s jakými se v zahraničí již setkali. Vyplnění otevřené otázky 16 související s návrhy uživatelů bylo dobrovolné, 17. otázka pak byla vyhrazena respondentům, kteří překladače nepoužívali. Otázky 18-23 byly vyhrazeny pro uživatele překladačů a zacílené byly na hodnocení jednotlivých výroků respondenty.

Jednotlivé odpovědi jsou vždy pro lepší přehlednost znázorněny grafem. Diskuze výsledků je následně zahrnuta v samostatné kapitole, nacházející se po představení jednotlivých otázek a jejich odpovědí.

Obrázek č. 7: Pohlaví respondentů

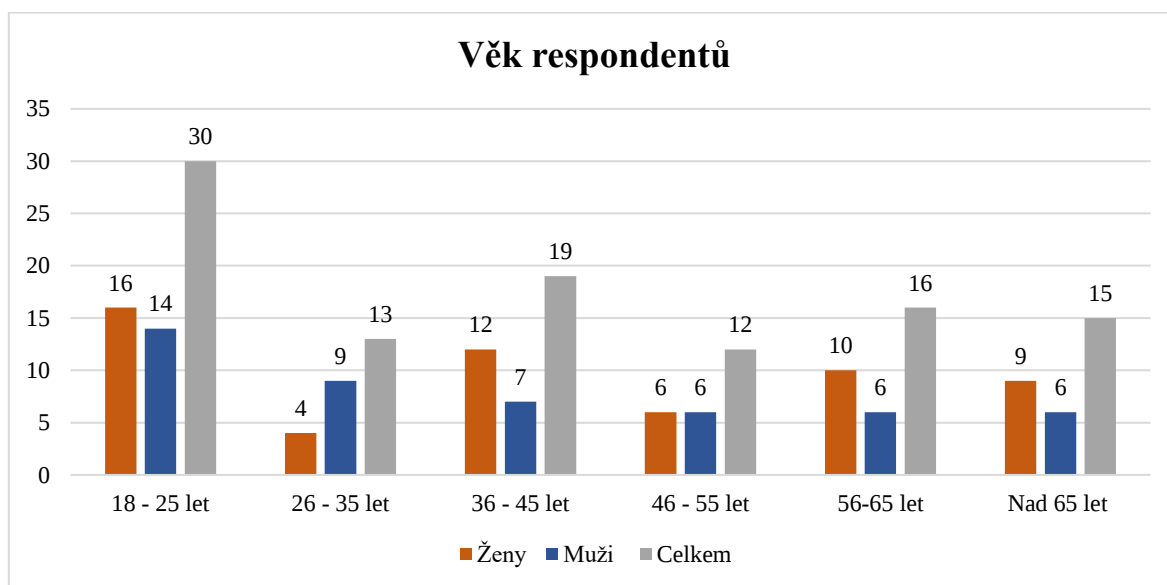
Zdroj: autor

Otázka č. 1: Jaké je Vaše pohlaví?

(respondent volil pouze jednu odpověď)

Obrázek 7 zachycuje odpovědi respondentů na otázku ke zjištění jejich pohlaví. Jak vyplývá z grafu, 54 % (57 respondentů) uvedlo pohlaví „žena“, 46 % (48 respondentů) „muž“. Pohlaví „jiné“ nezvolil žádný z respondentů, z tohoto důvodu nebude v dalších grafech možnost interpretována. Celkově tedy z grafu plyne, že dotazník vyplnilo celkem 105 lidí. Získaný údaj o pohlaví bude dále využit k rozšíření dalších odpovědí respondentů.

Obrázek č. 8: Věk respondentů

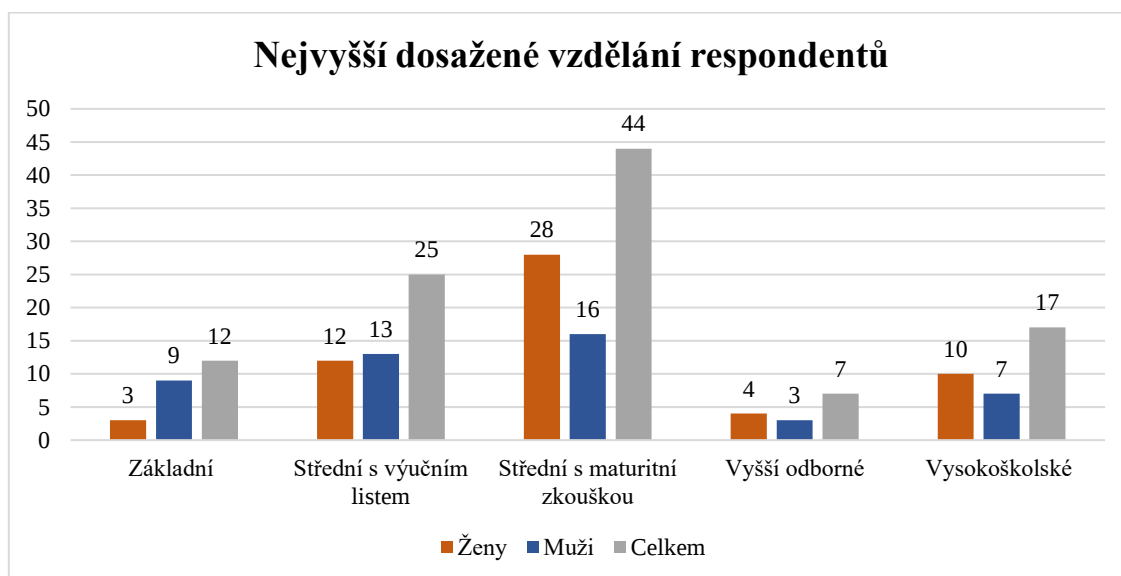
Zdroj: autor

Otázka č. 2: Jaký je Váš věk?

(respondent volil pouze jednu odpověď)

Obrázek 8 zachycuje složení respondentů podle jejich věku. U každé věkové skupiny je zároveň uvedeno pohlaví respondentů. Jak z grafu vyplývá, nejhojněji zastupovanou věkovou skupinou je skupina 18-25 let, kterou tvoří 29 % respondentů (30 osob). Po ní následuje skupina 36-45 let s 18 % respondentů (19 osob), 56-65 let tvořená 15 % respondentů (16 osob), skupina nad 65 let tvořící 14 % respondentů (15 osob), skupina 26-35 let tvořící 12 % (13 osob) a nejméně zastoupenou je věková skupina 46-55 let, též tvořená 12 % odpovědí (11 osob).

Obrázek č. 9: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

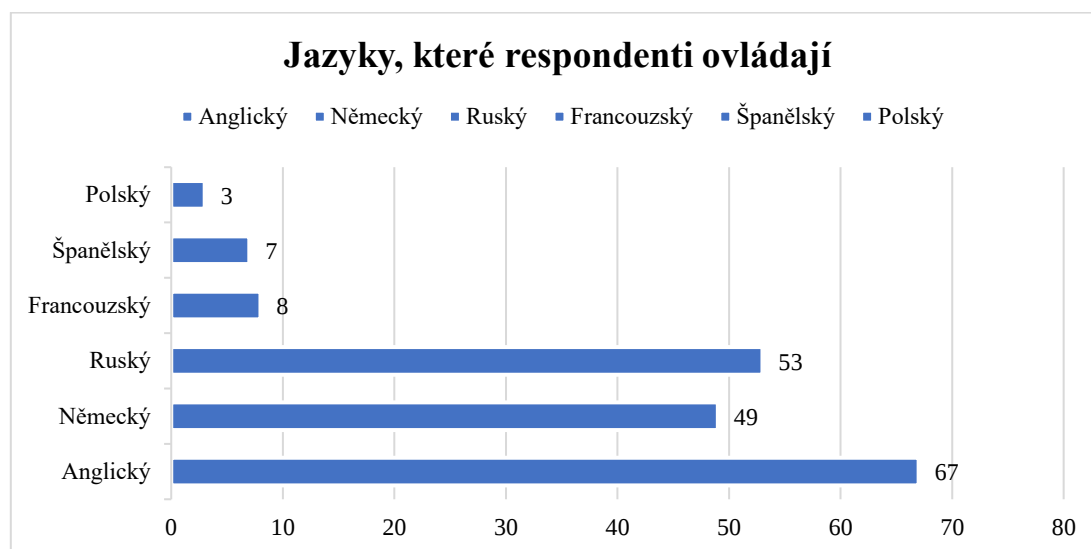
Zdroj: autor

Otázka č. 3: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

(respondent volil pouze jednu odpověď)

Obrázek 9 zachycuje nejvyšší dosažené vzdělání respondentů, včetně dělení na jejich pohlaví. Z odpovědí plyne, že nejvíce respondentů má dosažené střední vzdělání uzavřené maturitní zkouškou, přičemž tuto možnost v dotazníku zvolilo 28 žen a 16 mužů, celkem tedy 44 respondentů (42 %). Druhou nejčastější odpovědí bylo „střední s výučním listem“, tu zvolilo po 12 ženách a 13 mužích, (25 respondentů, 24 %). Následovalo „vysokoškolské“, kterou uvedlo 10 žen a 7 mužů (17 respondentů, 16 %), „základní“ zvolené 9 muži a 3 ženami (12 respondentů, 11 %). Nejméně uváděnou odpovědí byla možnost „vyšší odborné“, přičemž tuto možnost uvedly 4 ženy a 3 muži (7 respondentů, 7 %).

Obrázek č. 10: Jazyky, které respondenti ovládají

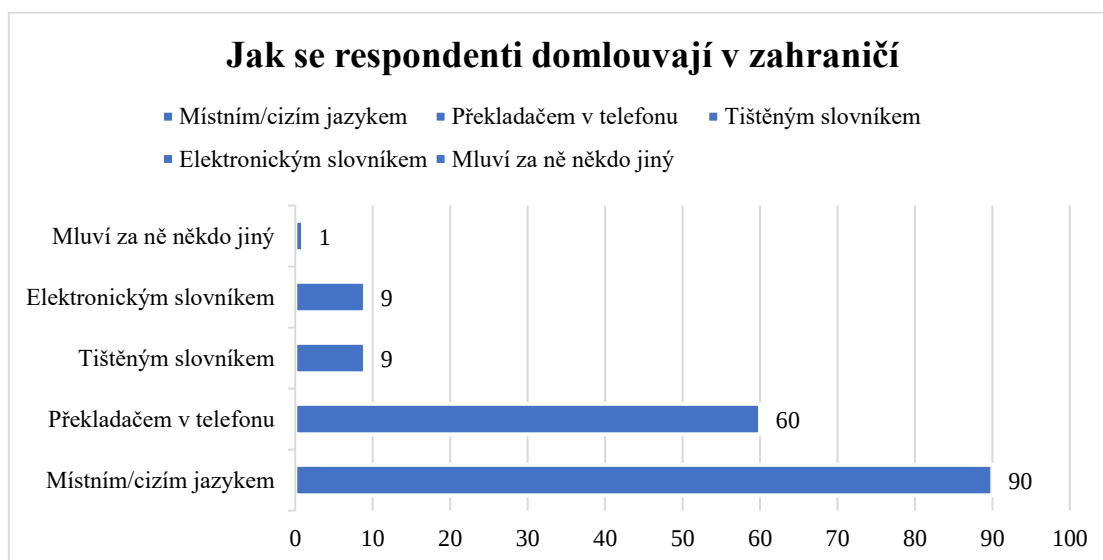
Zdroj: autor

Otázka č. 4: Jaké jazyky ovládáte?

(respondent mohl volit více odpovědí najednou, případně dopsat vlastní)

Obrázek 10 zachycuje jazyky, které dotazovaní respondenti ovládají. Možné bylo vybrat více možností najednou. Jak z grafu vyplývá, ze 102 respondentů jako cizí jazyk, který ovládají nejčastěji, je angličtina, ten uvedlo 67 respondentů (64 %). U něj bylo typické, že byl uváděn zejména mladšími respondenty, kteří se ho učili ve škole, stejně tak jako v případě německého jazyka, který uvedlo 49 respondentů (47 %). Zejména starší respondenti uváděli jako ovládaný jazyk ruštinu (celkem 53 odpovědí, 51 %). Tato skutečnost je pravděpodobně dána ještě minulým režimem, ve kterém byl jako hlavní cizí jazyk na školách vyučován jazyk ruský. Osm, respektive sedm respondentů jako odpověď také zvolilo „francouzský“ (8 %) a „španělský“ (7 %) jazyk, tři respondenti sami dopsali jako jimi ovládaný jazyk „polský“ (3 %).

Obrázek č. 11: Jak se respondenti obvykle domlouvají v zahraničí

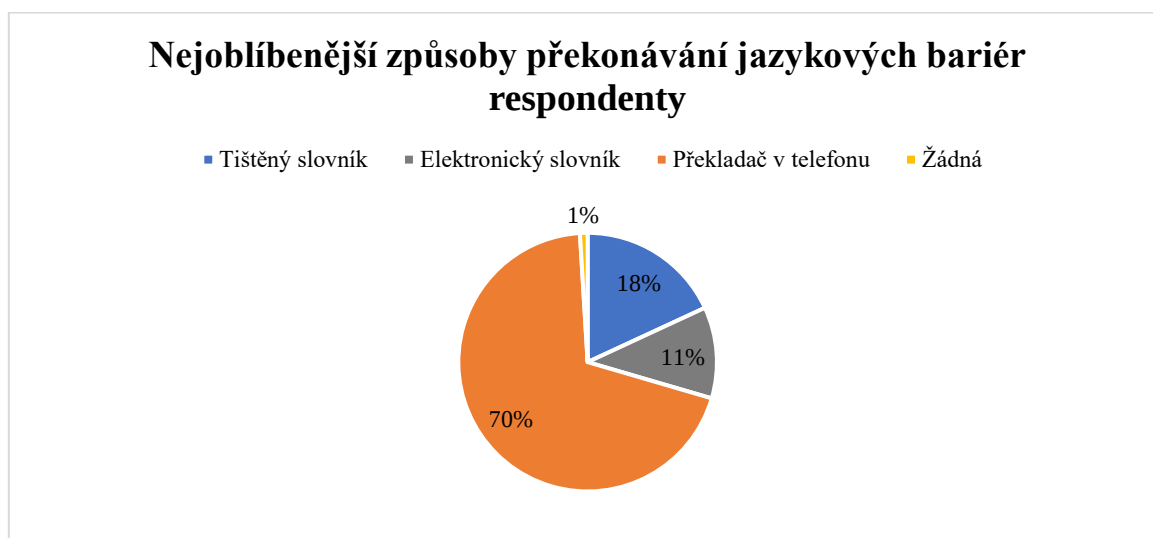
Zdroj: autor

Otázka č. 5: Jak se obvykle domlouváte v zahraničí?

(respondent mohl volit více odpovědí najednou, případně dopsat vlastní)

Obrázek 11 zachycuje způsoby, jakými se respondenti domlouvají v zahraničí, přičemž mohli uvést více než jednu odpověď najednou či dopsat vlastní. Jak vyplývá z grafu, nejčastěji se respondenti dorozumívají buď místním nebo jiným cizím jazykem – používají tedy jiný než mateřský jazyk. Tuto možnost zvolilo 90 respondentů (86 %). 60 respondentů (57 %) dále uvedlo možnost „překladačem v telefonu“, přičemž kombinace s předchozí odpovědí, „místním/cizím jazykem“ byla velmi častá. Devět respondentů (9 %) zároveň zaškrtnulo možnost „tištěným slovníkem“ a stejný počet odpovědí také náleží možnosti „elektronickým slovníkem“ (9 %). Jeden respondent jako možnost uvedl „mluví za mě někdo jiný“ (1 %).

Obrázek č. 12: Nejoblíbenější způsoby překonávání jazykových bariér respondenty

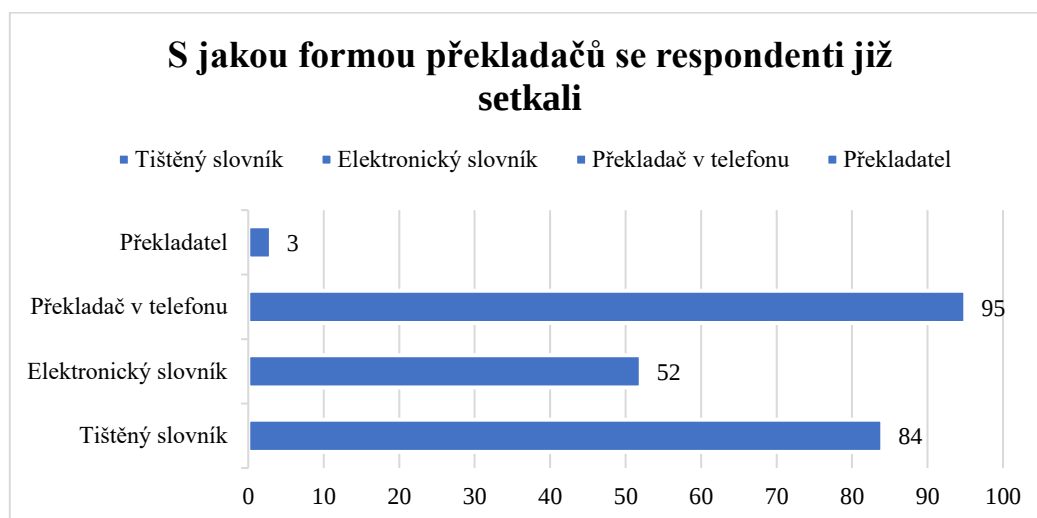
Zdroj: autor

Otázka č. 6: Jakou z možností k překonávání jazykových bariér užíváte nejraději?

(respondent volil pouze jednu odpověď)

Obrázek 12 zachycuje respondenty favorizovaný způsob, jakým v zahraničí překonávají jazykové bariéry. Ze 105 respondentů jich 73 (70 %) zvolilo možnost „překladač v telefonu“, z čehož plyne, že překladače jsou nejoblíbenějším způsobem k překonávání jazykových bariér, ačkoliv se jedná o vyšší číslo (60) než u předchozí otázky, jejímž cílem bylo zjistit, jak respondenti v zahraničí komunikují. Jedním z pravděpodobných vysvětlení je možnost, že jejich jazykové znalosti jsou na takové úrovni, že překladač v telefonu nepotřebují. 19 respondentů (18 %) zvolilo možnost „tištěný slovník“, přičemž se jednalo výhradně o starší respondenty, kde v této věkové kategorii byla zároveň tato možnost nejčastější. Nejméně zastoupenou možností, kterou respondenti volili, byla možnost „elektronický překladač“, tu uvedlo pouhých 12 respondentů (11 %). V neposlední řadě se v dotazníku objevila jedna vlastní odpověď (1 %), která byla „žádná“.

Obrázek č. 13: S jakou formou překladačů se respondenti již setkali

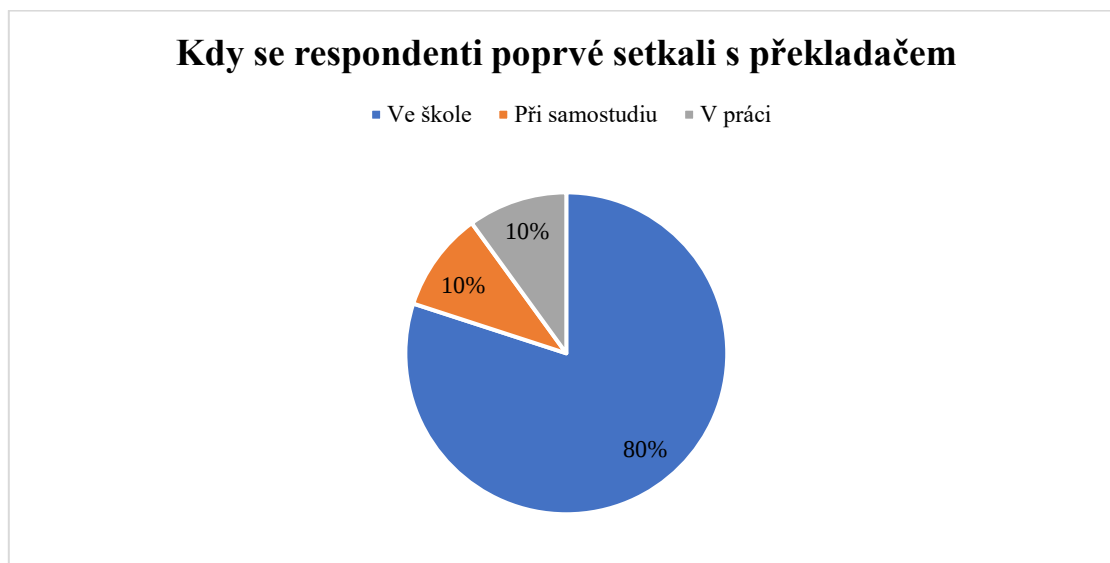
Zdroj: autor

Otázka č. 7: S jakou z následujících možností jste se již v praxi setkali?

(respondent mohl volit více odpovědí najednou, případně dopsat vlastní)

Obrázek 13 zachycuje odpovědi respondentů na otázku, s jakými formami překladačů se již setkali, přičemž mohli zvolit více odpovědí najednou, případně dopsat vlastní. Nejvíce respondentů uvedlo možnost „překladač v telefonu“, s touto možností se setkalo 95 ze 105 respondentů (91 %) – i zde tedy lze vyvodit, jak jsou dnes překladače populární mezi širokou veřejností. Respondenti, kteří tuto možnost nezvolili, byli pouze lidé starší, zejména v rozmezí 56-65 a nad 65 let stáří. Druhou nejčastější možností, kterou zvolilo 84 lidí (80 %), byl klasický tištěný slovník, se kterou se setkali zástupci všech věkových kategorií. Možnost „elektronický slovník“ uvedla přibližně polovina respondentů (50 %). Je tedy patrné, že elektronický slovník se netěší takové oblibě jako zbylé dvě metody. V neposlední řadě tři osoby zvolily možnost „překladatel“ (3 %).

Obrázek č. 14: Kdy se respondenti poprvé setkali s překladačem

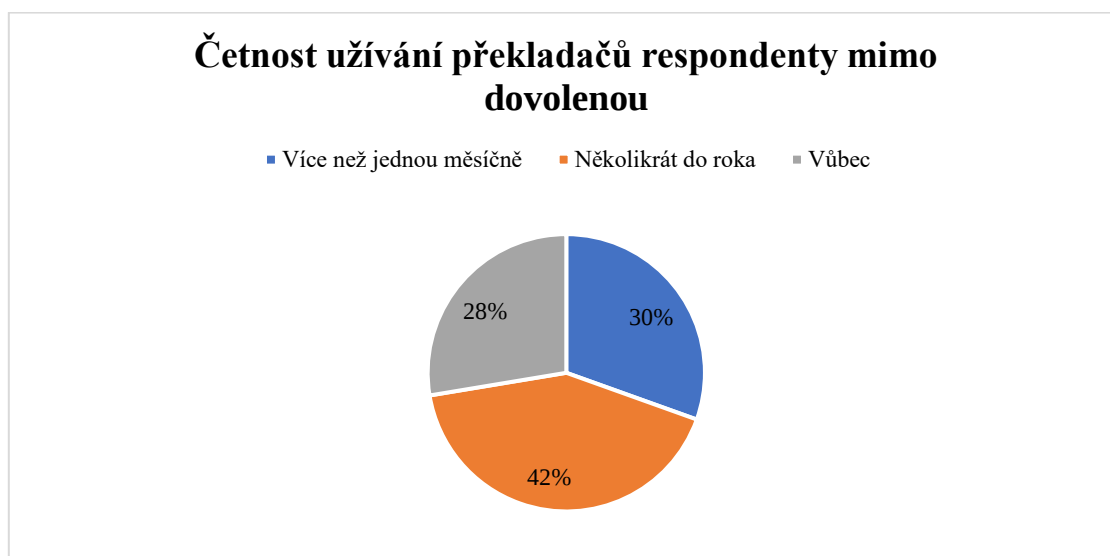
Zdroj: autor

Otázka č. 8: Kdy jste se s nějakým překladačem poprvé setkali?

(nepovinná otázka, na kterou respondent mohl volit jednu odpověď)

Obrázek 14 zachycuje odpovědi na nepovinnou otázku, ve které respondenti měli uvést, kdy se poprvé setkali s nějakou formou překladače. Ze 105 respondentů jich otázku zodpovědělo 20, přičemž jejich odpovědi se daly formulovat na „ve škole“ - 16 odpovědí (80 %), „v práci“ – 2 odpovědi (10 %) a další dva respondenti (10 %) uvedli, že se s nějakou z technologií setkali sami v rámci určitého samostudia. Další tři respondenti uvedli „nevzpomínám si“, nicméně vzhledem ke skutečnosti, že odpověď by nebyla nijak důležitá a neměla by výpovědní hodnotu, do grafu nebyla zařazena. Z dostupných výsledků lze odvodit, že respondenti, zejména ti mladší, se s nějakou formou překladačů setkali již v mládí.

Obrázek č. 15: Četnost užívání překladačů respondenty mimo dovolenou

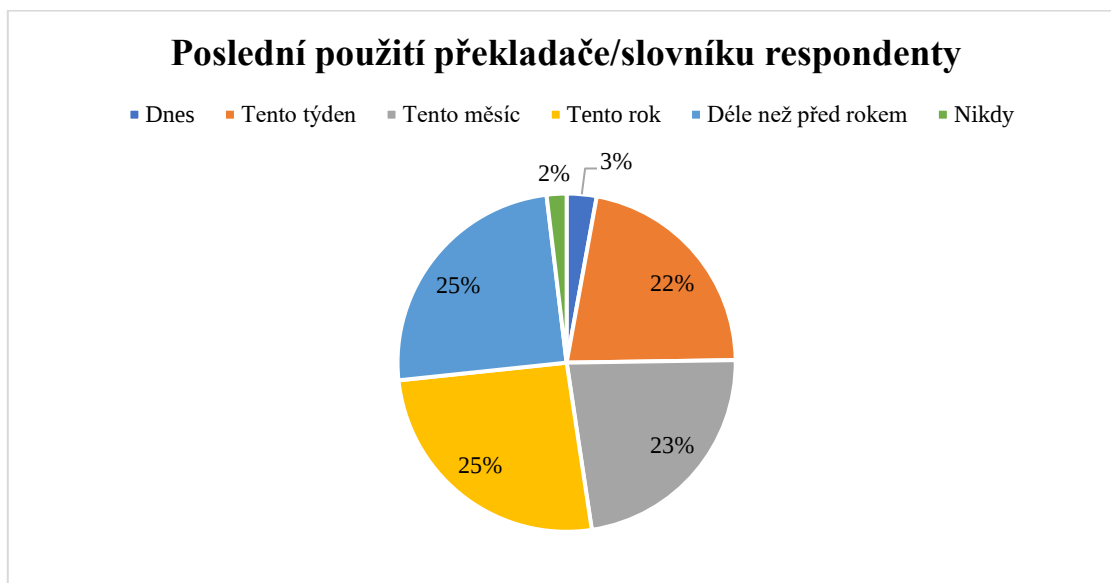
Zdroj: autor

Otázka č. 9: Jak často používáte překladač (jakýkoliv) mimo dovolenou?

(respondent volil pouze jednu odpověď)

Obrázek 15 zachycuje odpovědi respondentů na otázku, jak často užívají nějakou formu z překladačů mimo dovolenou. Odpovědi byly poměrně vyrovnané, možnost „více než jednou měsíčně“ uvedlo 32 respondentů (30 %), 44 respondentů (42 %) zvolilo „několikrát do roka“ a pouhých 29 (28 %) uvedlo, že přímo mimo dovolenou překladač neužívají vůbec. Cílem otázky bylo zjistit, zdali překladače, a to v jakékoliv formě, tedy i včetně tištěných slovníků, bývají užívány výhradně v rámci dovolené či nikoliv. Jak plyne z odpovědí, téměř $\frac{3}{4}$ respondentů překladače užívá i mimo ni.

Obrázek č. 16: Poslední použití překladače/slovníku respondenty

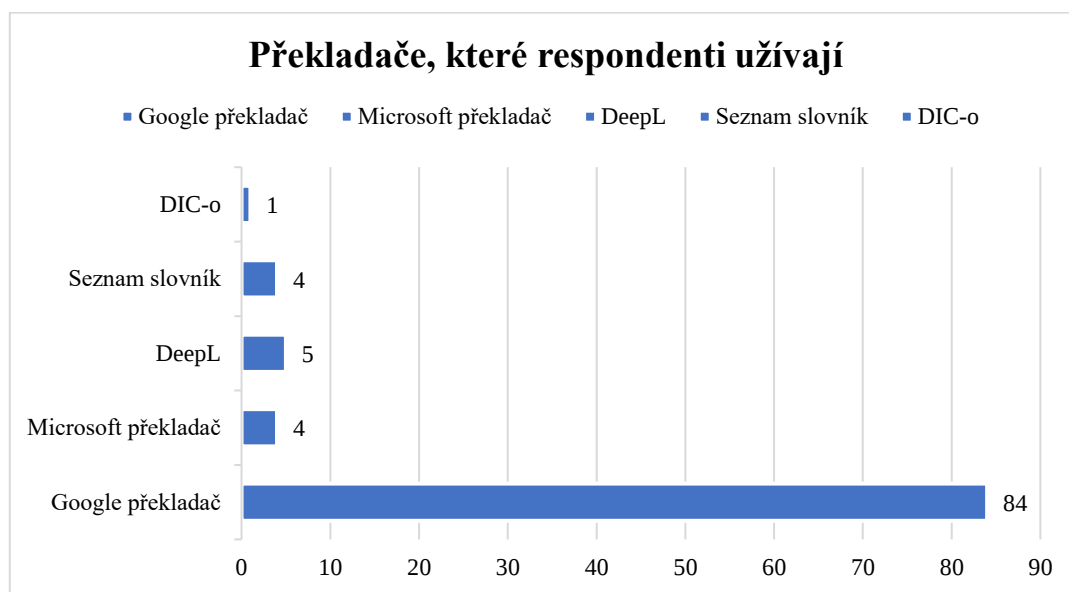
Zdroj: autor

Otázka č. 10: Kdy jste překladač (jakýkoliv) naposledy použili?

(respondent volil pouze jednu odpověď)

Obrázek 16 zachycuje odpovědi na otázku, kdy respondenti naposledy použili jakoukoliv formu překladače či slovníku, jedná se tedy o otázku, která navazuje na dotaz předchozí. S výjimkou dvou možností, a to „dnes“, kterou zvolili tři respondenti (3 %), a „nikdy“, kterou uvedli respondenti dva (2 %), jsou odpovědi rozloženy velmi rovnoměrně. Z chronologického hlediska po možnosti „dnes“ následovala možnost „tento týden“, kterou uvedlo 23 respondentů (22 %), dále „tento měsíc“ s 24 respondenty (23 %), „tento rok“ s 27 respondenty (25 %) a před odpovědí „nikdy“ možnost „déle než před rokem“, kterou uvedlo 26 respondentů (25 %). Dále se tedy potvrzuje výsledek předchozí otázky, a sice že respondenti užívají alespoň jednu z technologií k překládání, přičemž téměř polovina respondentů ho použila maximálně jeden měsíc ode dne, kdy dotazník vyplňovala.

Obrázek č. 17: Překladače, které respondenti užívají

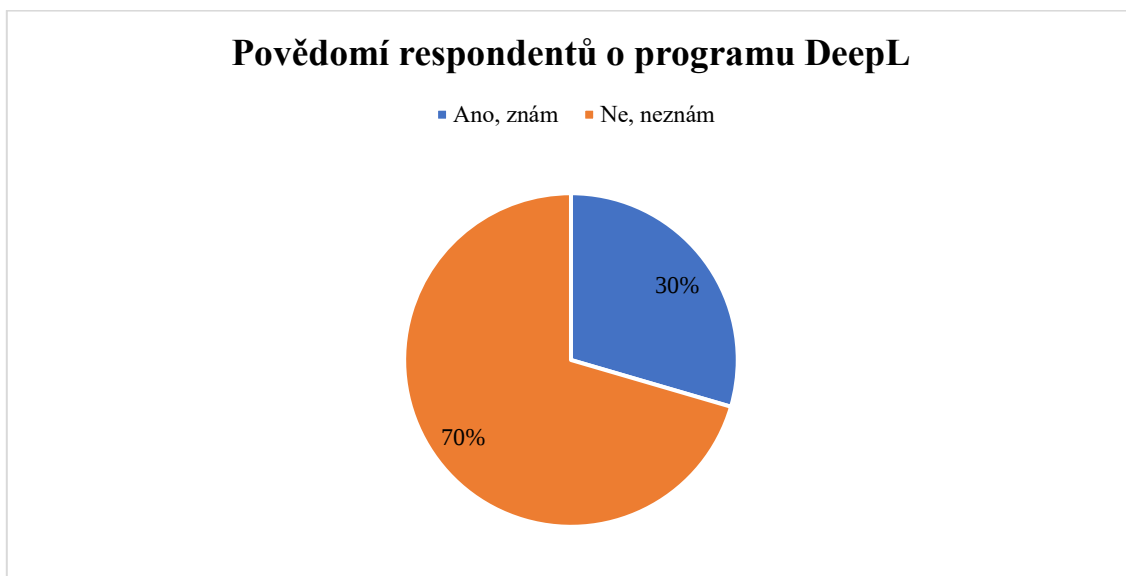
Zdroj: autor

Otázka č. 11: Pokud používáte na mobilu překladač, jaký?

(nepovinná otázka, na kterou respondent mohl volit více odpovědí, či dopsat vlastní)

Obrázek 17 zachycuje odpovědi respondentů na otázku, které překladače v mobilních zařízeních používají. Respondenti mohli volit více odpovědí najednou, zároveň také mohli přidat vlastní odpovědi. Jak z grafu vyplývá, zdaleka nejčastější odpovědí na tuto otázku byla možnost „Google překladač“, kterou uvedlo 84 respondentů ze 105 (82 %). Jelikož číslo opět převyšuje výsledek z otázky číslo 5, ve které respondenti uvedli, jaké nástroje používají k překonávání jazykových bariér v zahraničí, jedná se o užívání v obecném slova smyslu, tedy zejména v běžných situacích. Oproti překladači Google konkurenční překladače podle výsledků výrazně zaostávají, alternativu od společnosti Microsoft podle výsledků užívají 4 respondenti (4 %), program DeepL 5 (5 %), slovník od společnosti Seznam uvedli 4 respondenti (4 %) a jeden respondent (1 %) jako vlastní odpověď doplnil off-line překladač DIC-o. Za úspěchem překladače Google bude stát mimo jiné i skutečnost, že v případě mobilních telefonů a jiných zařízení s operačním systémem Android bývá právě tento překladač v zařízení často již nainstalován z výroby a pro svoji reputaci ho respondenti v telefonu užívají bez potřeby zajištění alternativy.

Obrázek č. 18: Povědomí respondentů o programu DeepL

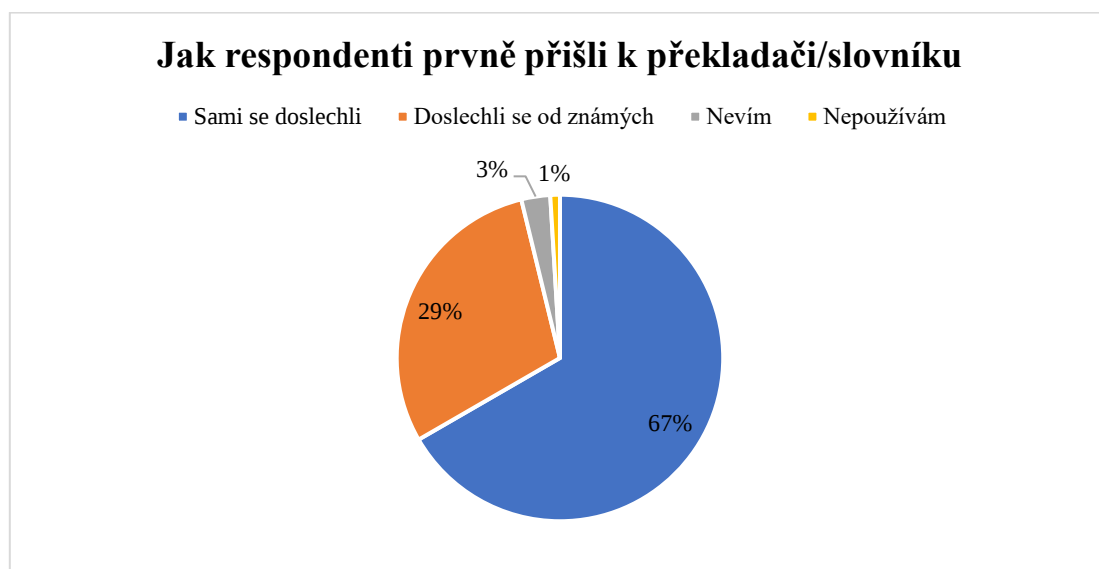
Zdroj: autor

Otázka č. 12: Slyšeli jste někdy o programu DeepL?

(respondent volil pouze jednu odpověď)

Obrázek 18 zachycuje odpovědi respondentů na otázku, zda slyšeli o programu DeepL. 70 %, tedy 74 respondentů uvedlo že nikoliv, „ano“ zvolilo pouhých 31 respondentů (30 %). Z toho plyne, že širší povědomí o tomto programu neexistuje a že na rozdíl od podobných služeb, zejména pak překladače Google, lidé program neznají. Příčinou v tomto případě je nejspíše skutečnost, že povědomí o tomto programu mají spíše lidé, kteří se o technologie obecně či problematiku jazykových bariér zajímají.

Obrázek č. 19: Jak respondenti prvně přišli k překladači/slovníku

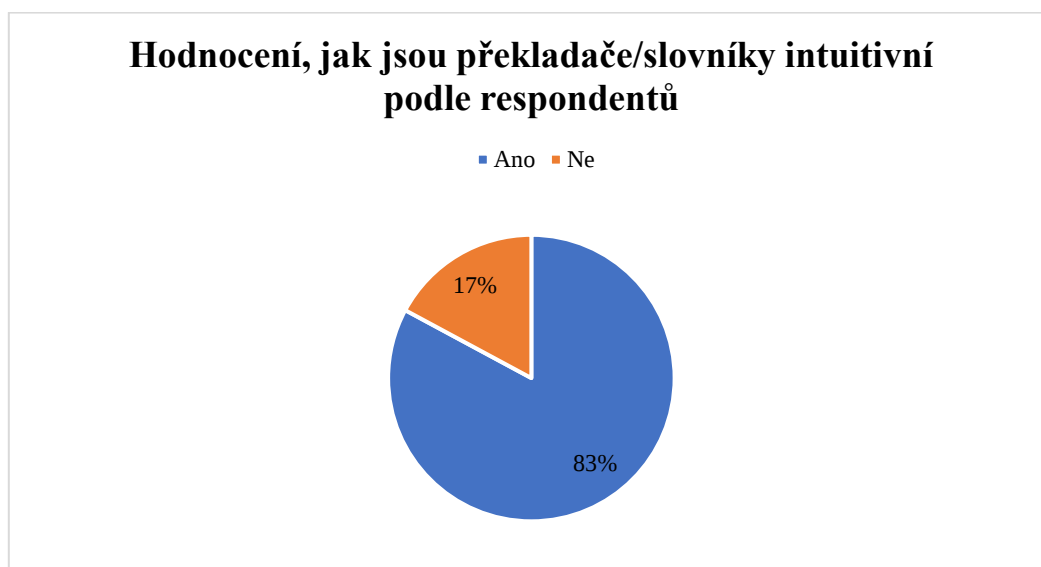
Zdroj: autor

Otázka č. 13: Jak jste k technologii (či překladači), kterou užíváte, přišli?

(respondent volil pouze jednu odpověď, případně dopsal vlastní)

Obrázek 19 zachycuje odpovědi respondentů na otázku, kde se prvně doslechli či přišli k jednomu z nástrojů, určenému k překonávání jazykových bariér. Jak plyne z výsledků, respondenti nejčastěji uváděli odpověď „sám jsem se o ní doslechl“, což byla odpověď uvedená v případě 70 respondentů (67 %). Druhou nejčastější uváděnou možností byla „doslechl jsem se od známých“, kterou uvedlo celkem 31 respondentů (29 %). 3 respondenti si nedokázali vzpomenout, a tak uvedli možnost „nevím“ (3 %). Jeden respondent (1 %) uvedl, že žádnou z technologií nepoužívá, tudíž k žádné nepřišel.

Obrázek č. 20: Hodnocení, jak jsou překladače/slovníky intuitivní podle respondentů

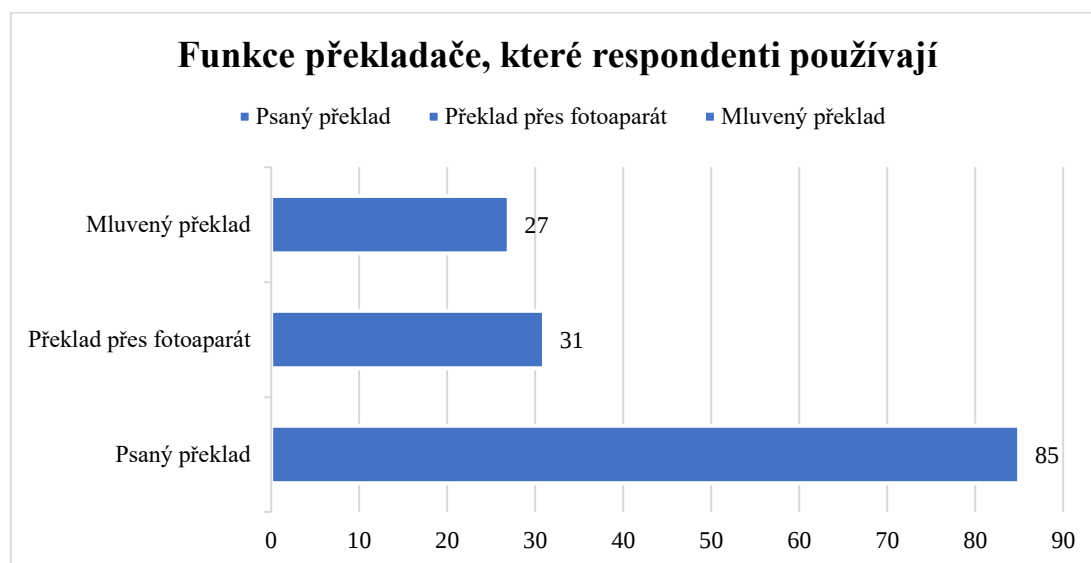
Zdroj: autor

Otázka č. 14: Přijde Vám Vámi užívaná technologie dostatečně intuitivní?

(na otázku musel respondent pouze zvolit jednu odpověď)

Obrázek 20 zachycuje odpověď na otázku, ve které museli respondenti uvést, zda jimi preferovaná technologie je dostatečně intuitivní. Jak z grafu plyne, podle 87 respondentů (83 %) je jimi užívaný nástroj k překonávání jazykových bariér dostatečně intuitivní, zbylých 18 respondentů (17 %) jako možnost zvolilo „ne“. Z výsledku tedy plyne, že naprostá většina je v tomto směru s překladači spokojena. V jedné z následujících otázek (č. 16) bylo následně možné toto hodnocení lépe přiblížit.

Obrázek č. 21: Funkce překladače, které respondenti používají

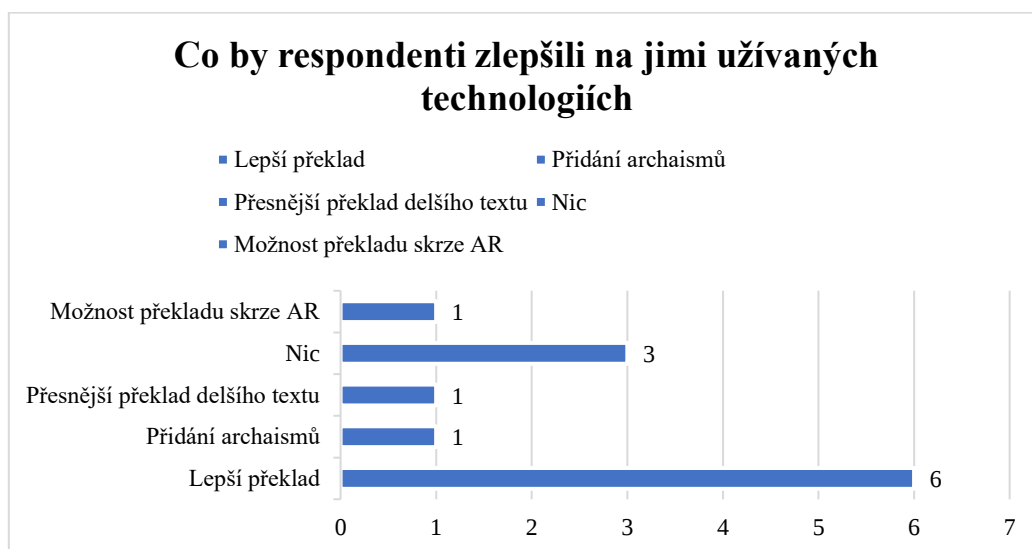
Zdroj: autor

Otázka č. 15: Pokud používáte překladač, jaké jeho funkce využíváte?

(nepovinná otázka, na kterou respondent mohl volit více odpovědí, či dopsat vlastní)

Obrázek 21 zachycuje jednotlivé odpovědi respondentů na nepovinnou otázku, která byla mířena výhradně uživatelům překladačů v telefonu či jiném přenosném zařízení. Z celkového počtu 105 respondentů jich na otázku odpovědělo 89. Respondenti mohli volit více odpovědí najednou či doplnit vlastní odpověď. Nejčastěji uváděnou odpovědí byla ta, že respondenti užívají funkci psaného překladu, ve které napíší (či vloží zkopírovaný) text, který program následně přeloží do požadovaného jazyka. Tuto možnost označilo 85 respondentů (96 %). 31 respondentů (35 %) dále uvedlo, že užívají funkci „překlad přes fotoaparát“, která spočívá v namíření telefonu na daný text v cizím jazyce přes zabudovaný fotoaparát, s následným automatickým překladem textu, kdy program původní text zakryje a nahradí ho textem v požadovaném jazyce. Nejméně odpovědí, 27 (30 %) bylo uvedeno u možnosti mluveného překladu, spočívajícího v diktování potřebného překladu, který program detekuje přes mikrofon a následně přeloží, přičemž se tato funkce nejčastěji užívá v případě rozhovorů s lidmi v cizím jazyce, který jeden z nich neovládá.

Obrázek č. 22: Co by respondenti zlepšili na jimi užívaných technologiích

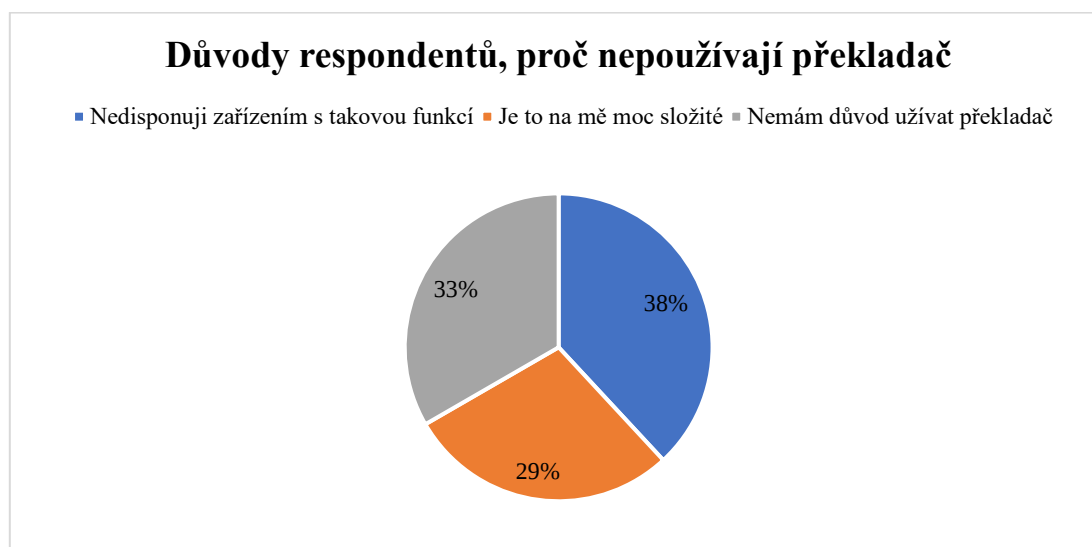
Zdroj: autor

Otázka č. 16: Je něco, co byste na Vámi užívané technologii vylepšili, co byste uvítali?

(nepovinná otázka, na kterou respondent napsal vlastní odpověď)

Obrázek 22 zachycuje odpovědi na nepovinnou otázku, ve které respondenti uváděli, co by na jimi užívaných technologiích uvítali, respektive co jim konkrétně chybí. Na otázku odpovědělo celkem 12 respondentů, přičemž by nejčastěji uvítali lepší překlad. Tuto odpověď napsala polovina respondentů (50 %). Další respondent (8 %) by lepší kvalitu překladu uvítal v případě delších textů – například Google překladač v tomto případě skutečně problémy mívá, v druhé polovině jím překládaného textu se začínají objevovat zásadní nepřesnosti či dokonce slova v původním znění. Tři respondenti (25 %) jmenovitě uvedli, že jsou s jimi užívanými technologiemi spokojeni natolik, že podle nich není nutné nic dalšího vylepšovat. Jeden respondent (8 %) by uvítal přidání archaismů, se kterými překladač dokáže pracovat spíše jednostranně, dokáže pochopit jejich význam, avšak v překladu se již nevyskytují. V neposlední řadě by jeden respondent (opět 8 %) uvítal přidání možnosti překladu přes AR (Augmented Reality, česky rozšířená realita), které spočívá v přidání virtuálních objektů do prostoru, snímaného fotoaparátem zařízení. V tomto případě se dá říci, že funkce je již implementována do více překladačů v podobě překládání přes fotoaparát.

Obrázek č. 23: Důvody respondentů, proč nepoužívají překladač

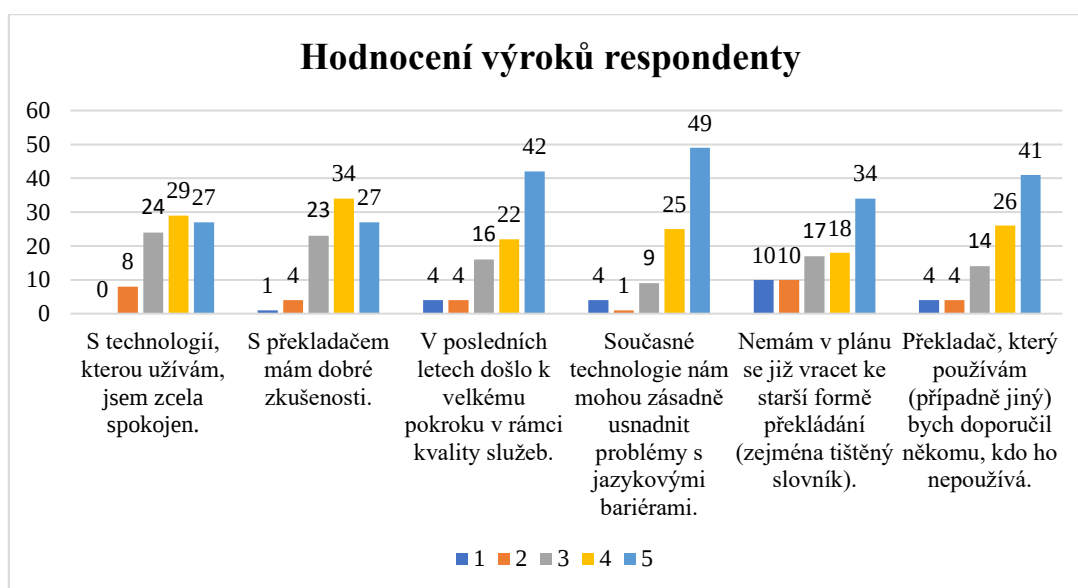
Zdroj: autor

Otázka č. 17: Pokud nepoužíváte překladač v telefonu, jaký k tomu máte důvod?

(nepovinná otázka, na kterou respondent mohl volit více odpovědí, či dopsat vlastní)

Obrázek 23 zachycuje odpovědi na dobrovolnou otázku, která byla směřována výhradně respondentům, kteří uvedli, že překladač na mobilním zařízení nepoužívají. Na tuto otázku zodpovědělo celkem 21 respondentů, přičemž jako důvod nejčastěji uvedli, že nedisponují takovým zařízením, které by touto funkcí disponovalo, a to ve 38 % (8 respondentů). 33 % (7 respondentů) uvedlo, že nemají důvod překladač vůbec užívat, a 29 % (6 respondentů) uvedlo, že pro ně je užívání překladače příliš složité. Odpovědi na tuto otázku pocházely nejčastěji od starších respondentů, zejména kategorie 65+, kteří obecně technologie užívají méně. Tito respondenti dávají přednost spíše tištěným slovníkům.

Obrázek č. 24: Hodnocení výroků respondenty

Zdroj: autor

Otázky 18-23: Pokud používáte překladač, prosím, ohodnoťte následující výroky.

(nepovinné hodnocení výroků škálou, kde 1 = nejméně souhlasím; 5 = nejvíce souhlasím)

Poslední částí dotazníku bylo dobrovolné hodnocení celkem šesti výroků, přičemž tato část byla věnována výhradně respondentům, užívajícím překladač v mobilním zařízení. Respondenti každý výrok ohodnotili na stupnici od jedné do pěti, přičemž škála vyjadřovala míru, jak moc respondent s daným výrokem souhlasí. 1 znamenalo „souhlasím nejméně“, 5 naopak „souhlasím nejvíce“. Tuto část dotazníku vyplnilo celkem 89 uživatelů, 88 vyplnilo všechny otázky, jeden respondent se u tří výroků nevyjádřil.

Prvním výrokem byl výrok „S technologií, kterou užívám, jsem zcela spokojen“. V tomto případě s výrokem zcela souhlasilo 27 respondentů (31 %), následovalo 29 odpovědí s hodnocením 4 (33 %), 24 (27 %) s hodnocením 3, a 8 (9 %) s hodnocením 2. Žádný z respondentů nebyl nespokojen natolik, že by tento výrok ohodnotil jako „nejméně souhlasím“. Více než polovina respondentů tedy uvedla, že jsou s jimi užívanými překladači spokojeni zcela, případně mají jen menší výhrady. Oproti tomu, respondentů, kteří jsou s jimi užívanými překladači nespokojeni, je malé množství.

Druhým výrokem bylo „S překladačem mám dobré zkušenosti“. Stejně jako u předchozího výroku i zde s výrokem zcela souhlasilo 27 respondentů (30 %). 34 respondentů (38 %) dále zvolilo hodnocení 4, 23 respondentů (26 %) uvedlo hodnocení 3, 4 respondenti výrok ohodnotili 2 (5 %), a jeden respondent (1 %) jako možnost zvolil „nejméně souhlasím“. Jako v případě hodnocení prvního výroku i zde plyne, že více než polovina má s překladačem dobré zkušenosti či mají jen menší výhrady.

Třetí výrok, „V posledních letech došlo k velkému pokroku v rámci kvality služeb“, sloužil ke zjištění, jak respondenti tuto oblast vnímají a zda zaznamenali přinejmenším touto formou přechod velkých společností k neuronovému strojovému překladu, čímž bylo dosaženo mnohem lepší kvality překladu. 42 respondentů (47 %) uvedlo možnost „nejvíce souhlasím“, 22 (25 %) výrok ohodnotilo hodnocením 4, 16 respondentů (18 %) zvolilo 3, 4 respondenti (5 %) zvolili hodnocení 2 a další 4 (5 %) zvolili „nejméně souhlasím“. Z odpovědí tedy jednoznačně plyne, že více než polovina respondentů vývoj hodnotí jednoznačně kladně a že tedy změny zaznamenali.

Cílem čtvrtého výroku, „Současné technologie nám mohou zásadně usnadnit problémy s jazykovými bariérami“, bylo zjistit, jak respondenti vnímají užitečnost současných technologií, určených k překonávání jazykových bariér – zda jsou podle respondentů technologie již natolik vyvinuté, aby mohly pomoci s překonáváním jazykových bariér. V tomto případě s výrokem plně souhlasilo 49 respondentů (56 %), hodnocení 4 uvedlo dalších 25 respondentů (28 %). 9 respondentů (10 %) souhlasilo s hodnocením 3, jeden respondent spíše nesouhlasí (hodnocení 2, 1 %) a dále čtyři respondenti s výrokem nesouhlasí vůbec (5 %). Dá se usoudit, že většina respondentů vnímá technologie velmi pozitivně a domnívá se, že jsou stávající technologie již natolik pokročilé, že jejím uživatelům mohou pomoci zásadním způsobem.

Pátý výrok, „Nemám v plánu se již vracet ke starší formě překládání“, zjišťoval, zda mají respondenti v plánu překladač, který používají, používat i nadále. Případně, jestli nezvažují návrat zpět k předchozímu způsobu, jakým dříve překonávali jazykové bariéry. Jak vyplývá z odpovědí, 34 respondentů (39 %) se vracet již nebude určitě. 18 respondentů (20 %) s hodnocením 4 pravděpodobně také ne, v případě dalších 17 respondentů (19 %, hodnocení 3) tato možnost již připadá v úvahu, u 10 respondentů (11 %) s hodnocením 2 se návrat ke starším technologiím očekávat již dá a v případě 10 (11 %) je tato možnost velmi pravděpodobná.

Poslední, šestý výrok, „Překladač, který používám, bych doporučil někomu, kdo ho nepoužívá“, sloužil k uzavření dotazníku a cílem bylo zároveň zjistit, zda by respondenti byli ochotni překladač doporučit i lidem, kteří ho nepoužívají. Jak vyplývá z odpovědí, necelá polovina (41 respondentů, 45 %) s hodnocením 5 by ho doporučila zcela určitě, dalších 26 (29 %) s hodnocením 4 nejspíše také. 14 respondentů (16 %) s výrokem souhlasí z poloviny, 4 respondenti (5 %) s hodnocením 2 uvedlo, že spíše ne a 4 respondenti (5 %) by ho jiným nedoporučili určitě.

Cílem těchto šesti otázek bylo zjistit obecný názor respondentů na současné překladatelské aplikace a spolu s předchozími otázkami bylo následně možné podat celkové hodnocení užitečnosti současných technologií, které je uvedené v následující kapitole.

5.2 Shrnutí výsledků a diskuse

Výše uvedený dotazník byl zpracován s cílem vyhodnotit užitečnost technologií překonávající jazykové bariéry, se kterými se lidé jako účastníci cestovního ruchu či v běžných situacích setkávají. Jednotlivé otázky byly zpracovány s co největší pečlivostí, aby výstup v podobě odpovědí respondentů měl co nejvyšší výpovědní hodnotu. Šlo tedy o to, aby bylo možné posoudit dopad technologií na jejich uživatele.

Záměrem autora bylo zjistit, jak jsou uživatelé technologií spokojeni v rámci překonávání bariér v cestovním ruchu. Z výsledků dotazníku se obecně dá říci, že většina respondentů je s technologiemi spíše spokojená, a to po všech stránkách. Samotní uživatelé z řad respondentů jsou z různých věkových skupin, tedy nejen mladí lidé, ale i starší, kteří se na rozdíl od těch mladších s podobnými technologiemi museli seznámit až v průběhu života. Kromě překladačů se spousta respondentů zároveň domlouvá i jiným cizím jazykem. Spousta z nich navíc ovládá více než jeden. Nejčastěji uváděným cizím jazykem, který respondenti ovládali, byl jazyk anglický, který je právě k domluvě v zahraničí zásadní.

Na základě získaných informací se autor domnívá, že by bylo v první řadě vhodné, aby se zejména menší společnosti zaměřily na zlepšení překladu pomocí neuronového strojového překladu, který se na základě zjištěných poznatků v teoretické části práce velmi osvědčil, neboť jeho zavedení vedlo k zásadnímu zvýšení kvality překladu – jak například vyplývá u překladače Google nebo v případě DeepL, který tuto technologii používá od začátku. Jak ostatně i samotní

respondenti uváděli, je patrné, že přechod k tomuto způsobu překládání a následné zvýšení kvality překládaných frází či delšího textu zaznamenali i oni coby uživatelé. Respondenti kvalitu překladu označují nejen za lepší než v minulosti, ale také ve většině případů natolik dobrou, že přejít z překladače v mobilu zpět na jinou formu překládání nemají v plánu.

Další z otázek, otázka 9, byla věnována četnosti používání některého z překladačů respondenty mimo dovolenou. Cílem tedy bylo přiblížit, jak moc potřebují překladač kromě situací, kdy překladač použijí s největší pravděpodobností. Vyplynulo, že i přes různou úroveň vzdělání respondentů je nejčastější odpověď „několikrát za rok“, přičemž se tato odpověď vyskytovala nejvíce u respondentů se základním vzděláním (5 ze 12 respondentů), středoškolským vzděláním s výučním listem (15 z 25 respondentů), středoškolským vzděláním s maturitní zkouškou (16 ze 44 respondentů) a u respondentů s vyšším odborným vzděláním (4 ze 7 respondentů). U respondentů s vysokoškolským vzděláním naopak převládla možnost „vůbec“, kterou uvedlo 7 respondentů z 17, přičemž ale těsně následovala odpověď „více než jednou měsíčně“ (6 respondentů). Celkově se tedy ukázalo, že bez ohledu na vzdělání 76 respondentů ze 105 alespoň někdy mimo dovolenou překladač použijí.

Z odpovědí na otázku 12 dále vyplynulo, že program DeepL, o kterém se v teoretické části mluví jako o překladači s velmi vysokým potenciálem, není na rozdíl od konkurenčního Google tak známý. Za předpokladu, že by však společnost provedla úspěšnou reklamní kampaň, zvýšilo by se nejen povědomí o programu, ale zajisté by došlo k přílivu nových zákazníků, díky kterým by bylo možné dále rozvíjet svoji činnost a například přidávat možnost překladu z dalších jazyků. Ačkoliv na otázku, zdali respondenti DeepL znají, 75 účastníků zodpovědělo „ne“ a pouhých 30 „ano“, bylo zajímavé, že bez ohledu na rozdílný věk se četnost odpovědí velmi často odráží od nejvyššího dosaženého vzdělání. Zatímco žádný z respondentů se základním vzděláním o DeepL neslyšel, u středoškolského vzdělání s výučním listem „ano“ zvolilo 11 respondentů z 25, tedy necelá polovina. V případě respondentů s maturitní zkouškou možnost „ano“ zvolilo pouhých 7 z 44 respondentů, zde je však nutné vycházet ze skutečnosti, že tuto možnost uvedlo zdaleka nejvíce respondentů, včetně těch starších, kteří dále uváděli, že technologie nepoužívají. V případě vysokoškolsky vzdělaných respondentů 9 z 19 uvedlo, že DeepL znají. Nejzajímavějším výsledkem však byly odpovědi 7 respondentů s vyšším odborným vzděláním – 5 z nich uvedlo, že DeepL znají, a pouhé dvě osoby se s DeepL nesetkaly.

V případě větších společností, jmenovitě Google, by bylo podle respondentů vhodné zajistit lepší kvalitu delšího textu, což vychází z odpovědi na otevřenou otázku číslo 16. Jak ale uvedl Turovsky (2016b), díky neuronovému strojovému překladu se na této funkci postupně pracuje a od doby, kdy je tento nástroj používán, došlo k zásadnímu zvýšení kvality překladu. Dále by bylo vhodné zvážit, zda by nebylo vhodné do překladačů implementovat další funkce, které by jeho využitelnost ještě zvýšily, podobně jako tomu bylo zavedením hlasového překladu či překladu přes fotoaparát – jednalo by se například o rozšíření, které by v překládaném textu zachovalo archaismy a tím by původní znění zůstalo lépe zachováno.

Na základě získaných poznatků z dotazníku se také potvrdily některé z bodů uvedených v jednotlivých SWOT analýzách překladačů. V případě překladače Google se potvrdilo, že je skutečně známým překladačem, a že přechod k neuronovému strojovému překladu pomohl ke zlepšení kvality natolik, že si ho všimli i samotní respondenti. Na druhou stranu, respondenti také uvedli, že v případě překladu delších textů by kvalita překladu mohla být lepší. Dalším bodem, který se v rámci SWOT analýzy potvrdil, byla jedna ze zásadních slabých stránek překladače DeepL. Jak vyšlo najevo, překladač skutečně neznalo téměř $\frac{3}{4}$ respondentů, jedná se tedy o velmi vysoké číslo.

Jak bylo uvedeno v kapitole 4.2.2 (Důsledky jazykových bariér), nejběžnějším řešením k odbourávání bariér je užívání cizího jazyka – a to jak v případě turisty, tak i místního obyvatele. Naprostá většina respondentů uvedla, že právě tuto možnost (mimo samotných technologií) využívá. Naopak jazyková bariéra představovala zásadní problém pouze pro dva respondenty – ti uvedli, že za ně mluví někdo jiný, případně že se dorozumívají posunky.

Závěrem lze říci, že překladače se skutečně těší veliké oblibě mezi uživateli chytrých zařízení a že díky své oblíbenosti „vytlačují“ jak elektronické překladače, tak i klasičtější tištěné slovníky. Obě metody k překonávání jazykových bariér však stále nejsou „odepsány“ zcela, což dokazuje i to, že mezi několika mladými respondenty byl elektronický překladač vybrán jako nejoblíbenější nástroj, zatímco někteří (byť spíše starší) respondenti jako nejoblíbenější nástroj uvedli tištěný slovník.

6. Závěry a doporučení

Hlavním cílem práce bylo zhodnotit užitečnost současných technologií určených k překonávání jazykových bariér v oblasti cestovního ruchu a následně podat případné návrhy na zlepšení, a to na základě výsledků dotazníkového šetření. Dílčím cílem práce bylo podat přehled o vývoji jednotlivých technologií s důrazem na zaměření v cestovním ruchu. Následoval chronologicky řazený přehled jednotlivých způsobů, jakým se postupně překonávaly jazykové bariéry, a to od tištěných slovníků, přes elektronické překladače až po současné aplikace v mobilních zařízeních, kterým zároveň bylo věnováno více pozornosti v jednotlivých kapitolách, kde byly podrobněji přiblíženy.

Součástí práce bylo také přiblížení budoucího vývoje překonávání jazykových bariér v cestovním ruchu. Ačkoliv vyplynulo, že není přesně možné další vývoj určit, dá se předpokládat, že popularita překladačů v mobilních zařízeních poroste. Díky současným technologiím se kvalitní překlad stává dostupným pro všechny (tedy jak pro účastníky cestovního ruchu, tak i místní) a jazykové bariéry jsou tak postupně odbourávány.

Na začátku práce byly také položeny čtyři výzkumné otázky, které měly dále rozvést hlavní cíl práce, tedy zhodnocení užitečnosti technologií k překonávání jazykových bariér. První výzkumná otázka práce zněla „*Jakým vývojem si prošly jednotlivé technologie k překonávání jazykových bariér v rámci oblasti cestovního ruchu?*“ Bylo zjištěno, že technologie, kterými se překonávají jazykové bariéry, si prošly dlouhým vývojem. Ten započal ve starověku, následně byl omezen na překlad náboženských textů v období středověku a významněji se začal posouvat až s vynálezem knihtisku. Nejdůležitější období však přišlo až ke konci 20. století s rozšířením počítačů, a zejména v současné době, kdy je možné použít aplikaci na mobilním zařízení. Ta je schopná nejen rozpoznat překládaný jazyk, ale také poskytnout velice efektivním způsobem automatický překlad do požadovaného jazyka.

Druhá výzkumná otázka zněla „*Jakým způsobem mohou být technologie, zejména pak překladače na mobilních zařízeních, pro účastníka cestovního ruchu přínosné?*“ Vyšlo najevo, že užitečnost technologií je vysoká. V první řadě oproti tištěným či elektronickým slovníkům není nutné jednotlivá slova postupně vyhledávat. Zároveň lze rovnou překládat celý odstavec textu, čímž se ušetří významné množství času. Přínosnost spočívá v tom, že u sebe stačí mít mobilní zařízení (chytrý telefon), který má nainstalovaný překladač – a to i takový, který

funguje i bez připojení k internetu. Kvalita překladu se díky moderním technologiím zlepšila, čehož si všimli i respondenti. Kromě vypisování je navíc možné překládat přes hlasový překlad či fotoaparát, přičemž tuto možnost část respondentů skutečně využívá. O užitečnosti technologií v neposlední řadě svědčí i odpovědi respondentů všech věkových kategorií a vzdělání. Více než polovina respondentů též uvedla, že překladače používají i mimo dovolenou.

Cílem otázky „*Co by bylo možné podle uživatelů na takových technologiích vylepšit?*“ bylo na základě výsledků dotazníku podat případné návrhy na zlepšení. Nejčastěji vytýkanou věcí ze strany respondentů byla kvalita překladu delších textů, která podle nich nebyla dostačující. U překladačů (zejména respondenty hojně používaného Google překladače) by bylo vhodné se na tento problém zaměřit a následně ho eliminovat. O tom, že je však tento problém řešitelný, svědčí některé programy, u kterých se tento problém nevyskytuje. I v případě překladu delšího textu se kvalita překladu nemění – mezi takový program se řadí mimo jiné DeepL. Na druhou stranu se však ukázalo, že překladače jsou podle uživatelů dostatečně intuitivní a nejsou pro ně složité na obsluhu bez ohledu na to, jaký překladač uživatelé používají.

Poslední výzkumnou otázkou práce byla otázka „*Jsou uživatelé obecně s technologiemi, které používají, spokojeni?*“. Na tuto otázku zodpovídali přímo respondenti, kteří tyto technologie užívají. Více než polovina je s nimi spokojena zcela či z větší části, přibližně čtvrtina je s nimi spokojená alespoň z poloviny. Větší část respondentů dále uvedla, že s překladačem mají dobré zkušenosti a tři čtvrtiny respondentů by technologii byli ochotni doporučit někomu, kdo je doposud nepoužívá. Více uživatelů technologií by navíc dále pomáhalo eliminaci jazykových bariér v oblasti cestovního ruchu, neboť by se větší počet lidí dokázal mezi sebou domluvit.

Další skutečností, která z výsledků dotazníku vyplynula, je ta, že uživateli zdaleka nejvíce používaným překladačem je překladač od Google. Pouze minimální množství respondentů užívá jiný překladač. V případě těchto překladačů by tedy bylo vhodné vytvořit šetření, proč tomu tak je a na základě zjištěných výsledků se následně pokusit situaci vyřešit. Za předpokladu, že by problémem byla nedostatečná propagace těchto překladačů, bylo by vhodné mezi jejich potenciálními uživateli zvýšit povědomí, případně přijít s takovou funkcí, která by přilákala nové uživatele. Jednou z možností, jak překladače propagovat, by například bylo nabízení propagace na sociálních sítích. Primárně tedy na místě, kde by reklama měla co největší dosah a odkud by se účastníci cestovního ruchu o překladači mohli dozvědět.

Seznam použité literatury

ADEWUSI, David. *Everything you need to know about Google Translate*. [online]. In: scientificediting.com, 2021. [cit. 17. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.scientific-editing.info/blog/everything-you-need-to-know-about-google-translate/>

ALTMAN, Lukáš. *Neumíte jazyk? Pomůže překladáč do mobilu. Jaký vybrat, aby fungoval offline a bez internetu?* [online]. SvetAndroida.cz, 2019. [cit. 21. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.svetandroida.cz/prekladac-do-mobilu/>

ANDRES, Jiří. *Překladáč Google s užitečnou funkcí pro cestovatele*. [online]. TTG Czech, 2015. [cit. 25. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.ttg.cz/prekladac-google-s-uzitecnou-funkci-pro-cestovatele/>

COLDEWEY Devin, LARDINOIS Frederic. *DeepL schools other online translators with clever machine learning*. techcrunch.com, 2017. [cit. 19. 1. 2022]. Dostupné z: <https://techcrunch.com/2017/08/29/deepl-schools-other-online-translators-with-clever-machine-learning/>

ČSÚ, 2022. *Základní pojmy a definice*. [online]. Český statistický úřad, 2022. [cit. 2. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20557193/921108m.pdf>

DIDACTICUS, 2022. *Translatologie: věda o překladu*. [online]. In: Didacticus, s.r.o. [cit. 23. 1. 2022]. Dostupné z: <https://didacticus.cz/translatologie>

DEEPL, 2021. *Press information*. [online]. In: deepl.com. [cit. 26. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.deepl.com/press.html>

DEEPL, 2022. *Company profile*. [online]. In: deepl.com. cit. [19. 1. 2022]. Dostupné z: https://static.deepl.com/files/press/companyProfile_EN.pdf

DEFINITIONS.NET, 2022. *Definitions for bilingual dictionary* [online]. In: definitions.net. [cit. 23. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.definitions.net/definition/bilingual+dictionary>

DIÑO, Gino. *Sure, Google Translate Volumes Are Staggering, But Here Are Hotter Insights From Google I/O 2021*. [online]. In: slator.com, 2021. [cit. 17. 1. 2022]. Dostupné z: <https://slator.com/sure-google-translate-volumes-are-staggering-but-here-are-hotter-insights-from-google-i-o-2021/>

FOX Gwyneth, POTTER Elizabeth. *Using bilingual dictionaries in the classroom* [online]. In: MED Magazine, 2022. [cit. 23. 1. 2022]. Dostupné z: <http://macmillandictionaries.com/MED-Magazine/August2006/41-Feature-Bilingual.htm>

FRIEDMAN, Ashley. *What Are Language Barriers?* [online]. In: Leaf Group, Ltd. [cit. 8. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.theclassroom.com/what-are-language-barriers-12082501.html>

GEORGIA STATE UNIVERSITY, 2022. *History of phones*. [online]. In: Georgia Southern University. [cit. 21. 3. 2022]. Dostupné z: <https://georgiasouthern.libguides.com/c.php?g=612229&p=4545365>

GOOGLE, 2021. *Transition AI*. [online]. In: Google LLC. [cit. 16. 1. 2022]. Dostupné z: <https://blog.google/products/translate/one-billion-installs/>

HARRINGTON, Justine. *The 9 Best Electronic Translators of 2022*. [online]. TripSavvy, 2022. [cit. 21. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.tripsavvy.com/best-digital-translators-4154191>

HOUSER, Pavel. *CUBBIT: automatický překladač, který už opravdu nahradí překladatele*. [online]. sciencemag.cz 2020. [cit. 19. 1. 2022]. Dostupné z: <https://sciencemag.cz/cubbitt-automaticky-prekladac-ktery-uz-opravdu-nahradi-prekladatele/>

CHABR, Ondřej. *Historie mobilních telefonů: jak se vyvíjel náš každodenní pomocník*. [online]. Alza, 2021. [cit. 21. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.alza.cz/historie-mobilnich-telefonu#mobilni-telefony>

IT-SLOVNÍK.CZ, 2022. *Co je to Aplikace?* [online]. In: IT-Slovník.cz. [cit. 21. 3. 2022]. Dostupné z: <https://it-slovník.cz/pojem/aplikace>

ITRANSLATE, 2022. *Instantly speak 100+ languages*. [online]. In: itranslate.com. [cit. 20. 1. 2022]. Dostupné z: <https://itranslate.com/>

JERMAKOV, Gleb. *Благодаря Яндексу в Википедии появился машинный перевод текстов*. [online]. 3D News – Daily Digital Digest, 2015. [cit. 20. 1. 2022]. Dostupné z: <https://3dnews.ru/923276/blagodarya-yandeksu-v-vikipedii-poyavilsya-mashinniy-perevod-tekstov>

KASÍK, Pavel. *„Nečekal jsem, že se toho dožiju!“ Profíci žasnou, jak překládá stroj*. [online]. Seznam Zprávy, 2021. [cit. 29. 11. 2021]. Dostupné z: https://www.seznamzpravy.cz/clanek/necekal-jsem-ze-se-toho-doiju-prekladatele-zasnou-co-umi-stroj-156128#dop_ab_variant=569211&dop_source_zone_name=zpravy.sznhp.box&dop_req_id=vt1hNlATxo1-

KERR, Dara. *Google Translate boasts 64 languages and 200M users*. [online]. In: Cnet.com, 2012. [cit. 17. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.cnet.com/tech/services-and-software/google-translate-boasts-64-languages-and-200m-users/>

LANGUAGE CONNECTIONS, 2022. *The history of translation: past and present impacts*. In: Language Connections, Inc. [cit. 24. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.languageconnections.com/blog/history-of-translation/>

LANGUAGE NETWORK, 2021. *Brief History of Translation: Everything You Need to Know*. [online]. In: Language Network. [cit. 2. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.languagenetworkusa.com/blog/brief-history-of-translation-everything-you-need-to-know>

LINGEA, 2022. Lingea Translator – instalace a provoz. [online]. In: Lingea s.r.o. [cit. 22. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.lingea.cz/firmy/produkty/lingea-translator/instalace-provoz>

MARKING, Marion. *DeepL Adds 13 European Languages as Traffic Continues to Surge*. slator.com, 2021. [cit. 19. 1. 2022]. Dostupné z: <https://slator.com/deepl-adds-13-european-languages-as-traffic-continues-to-surge/>

MICROSOFT, 2022. *Funkce aplikace překladače*. [online]. In: Microsoft Corporation. [cit. 19. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.microsoft.com/cs-cz/translator/apps/features/>

MOBILMANIA.CZ, 2022. Chytrý telefon. [online]. In: mobilmania.cz [cit. 21. 3. 2022]. Dostupné z: <https://mobilmania.zive.cz/chytry-telefon/sc-602/default.aspx>

MUHAMED, Aliagan, STEIERT, Afaf. *The Great Language Barrier*. [online]. ATA TCD, 2021. [cit. 22. 3. 2022]. Dostupné z: <https://ata-tcd.com/the-connectivity-of-language-translation-and-tourism/>

NIRVEL, 2022. *Překonávání jazykových bariér*. [online]. In: nirvel.cz. [cit. 23. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.nirvel.cz/prekonani-jazykovych-barier/>

NYXCORE, 2022. *Easy Language Translator*. [online]. In: nyxcore.com. [cit. 20. 1. 2022]. Dostupné z: <http://nyxcore.com/easy-language-translator/>

SLOVNÍK CIZÍCH SLOV, 2022. Pojem bariéra. [online]. In: slovník-cizich-clov.cz. [cit. 8. 1. 2022]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/bariera>

SLŮŇ.CZ, 2022. *Kolik je na světě jazyků?* [online]. In: slune.cz. [cit. 14. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.slune.cz/aktualita/kolik-je-na-svete-jazyku/>

SOMMERLAD, Joe. *Google Translate: how does the multilingual interpreter actually work?* [online]. In: independent.com, 2021. [cit. 17. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/life-style/gadgets-and-tech/news/how-does-google-translate-work-b1821775.html>

STAINTON, Hayley. *What is tourism? A definition of tourism*. [online]. In: Tourism Teacher, 2021. [cit. 17. 3. 2022]. Dostupné z: <https://tourismteacher.com/definition-of-tourism/>

ŠPULÁK, Ondřej. *Povídejte si s cizincem pomocí Překladače Google*. [online]. PCWorld, 2021a. [cit. 30. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.pcworld.cz/clanky/povidejte-si-s-cizincem-pomoci-prekladace-google/>

ŠPULÁK, Ondřej. *Tipy a triky, díky kterým budete používat Google Překladač efektivně*. [online]. PCWorld, 2021b. [cit. 30. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.pcworld.cz/clanky/pouzivejte-google-prekladac-efektivne/>

ŠTÁSTKA, Jakub. *Ošetření cizince: kde je jazyková bariéra, pomáhají i komunikační karty*. [online]. deník.cz, 2019. [cit. 13. 1. 2022]. Dostupné z: <https://berounsky.denik.cz/z-regionu/osetreni-cizince-kde-je-jazykova-bariera-pomahaji-i-komunikacni-karty-20190625.html>

PCWORLD, 2021. *DeepL, CUBBIT, Lingea... Jaké jsou alternativy k překladači od Google?* [online]. In: pcworld.cz. [cit. 19. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.pcworld.cz/clanky/deepl-cubbit-lingea-jake-jsou-alternativy-k-prekladaci-od-google/>

PITMAN, Jeff. *Google Translate: One billion installs, one billion stories*. [online]. Google International LLC, 2021. [cit. 25. 11. 2021]. Dostupné z: <https://blog.google/products/translate/one-billion-installs/>

REHMAN, Adeela. *Bilingual Dictionaries* [online]. Daily Times, 2016. [cit. 23. 1. 2022]. Dostupné z: <https://dailytimes.com.pk/91167/bilingual-dictionaries/>

TOURWRITER, 2021. *The future of tourism: travel trends for 2021 and beyond*. [online]. In: Tourwriter. [cit. 30. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.tourwriter.com/travel-software-blog/future-tourism-2021/>

TRAVIS, 2022. *Travis Translator vs Google Translate – Which is Better?* [online]. In: Travis the Translator. [cit. 21. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.travistranslator.com/travis-translator-vs-google-translate/>

TUROVSKY, Barak. *Ten Years of Google Translate*. [online]. In: Google LLC, 2016a. [cit. 17. 1. 2022]. Dostupné z: <https://blog.google/products/translate/ten-years-of-google-translate/>

TUROVSKY, Barak. *Found in translation: More accurate, fluent sentences in Google Translate*. [online]. In: Google LLC, 2016b. [cit. 17. 1. 2022]. Dostupné z: <https://blog.google/products/translate/found-translation-more-accurate-fluent-sentences-google-translate/>

TWOSE, Rebecca. *Google translate vs professional translation*. [online]. Language Insight, 2019. [cit. 25. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.languageinsight.com/blog/2019/google-translate-vs-professional-translation/>

UNBABEL, 2022. *Speak the language of customer happiness*. [online]. In: Unbabel Inc. [cit. 22. 1. 2022]. Dostupné z: <https://unbabel.com/product/>

UNWTO, 2008. *International Recommendations for Tourism Statistics*. In: unwto.org. [cit. 26. 11. 2021]. Dostupné z: https://unstats.un.org/unsd/publication/Seriesm/SeriesM_83rev1e.pdf#page=30

VNLOCALIZE.COM, 2017. *Pros and cons of using Google Translate*. [online]. In: Wise-Concetti, LTD. [cit. 25. 1. 2022]. Dostupné z: <https://vnlocalize.com/pros-cons-using-google-translate/>

VYSTOUPIL Jiří, HOLEŠINSKÁ Andrea, ŠAUER Martin. *Destinační management a vytváření produktů v cestovním ruchu*. [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj, 2007. [cit. 25. 11. 2021]. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/656473c9-3527-4007-aafd-b09f029ea418/GetFile2_3.pdf

WILSON, Park. *Have You Tried The Google Translate App's New Word Lens Feature?* [online]. Lifehack.org, 2021. [cit. 25. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.lifehack.org/articles/technology/have-you-tried-the-google-translate-apps-new-word-lens-feature.html>

YANDEX, 2022. *Machine Translation*. [online]. In: Yandex LLC. [cit. 20. 1. 2022]. Dostupné z: <https://yandex.com/company/technologies/translation/>

ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ Martina. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. kompletně přepracované a doplněné vydání. Praha: Linde, 2012. ISBN: 978-80-7201-880-2

Seznam obrázků

Obrázek 1: Prostředí Google překladače.....	16
Obrázek 2: Jazyky podporované Google překladačem	17
Obrázek 3: Funkce Word Lens.....	19
Obrázek 4: Funkce Konverzace v Google překladači	19
Obrázek 5: Prostředí DeepL	22
Obrázek 6: Jazyky, podporované DeepL	23
Obrázek č. 7: Pohlaví respondentů.....	24
Obrázek č. 8: Věk respondentů	35
Obrázek č. 9: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů.....	36
Obrázek č. 10: Jazyky, které respondenti ovládají.....	37
Obrázek č. 11: Jak se respondenti obvykle domlouvají v zahraničí	38
Obrázek č. 12: Nejoblíbenější způsoby překonávání jazykových bariér respondenty.....	39
Obrázek č. 13: S jakou formou překladačů se respondenti již setkali.....	40
Obrázek č. 14: Kdy se respondenti poprvé setkali s překladačem	41
Obrázek č. 15: Četnost užívání překladačů respondenty mimo dovolenou	42
Obrázek č. 16: Poslední použití překladače/slovníku respondenty	43
Obrázek č. 17: Překladače, které respondenti užívají	44
Obrázek č. 18: Povědomí respondentů o programu DeepL	45
Obrázek č. 19: Jak respondenti prvně přišli k překladači/slovníku.....	46
Obrázek č. 20: Hodnocení, jak jsou překladače/slovníky intuitivní podle respondentů	47
Obrázek č. 21: Funkce překladače, které respondenti používají.....	48
Obrázek č. 22: Co by respondenti zlepšili na jimi užívaných technologiích	49
Obrázek č. 23: Důvody respondentů, proč nepoužívají překladač.....	50
Obrázek č. 24: Hodnocení výroků respondenty	51

Seznam tabulek

SWOT analýza Google překladače	20
SWOT analýza DeepL	24
SWOT analýza Microsoft Translator	25
SWOT analýza CUBBIT	26
SWOT analýza Lingea	27
SWOT analýza Yandex Translate	28
SWOT analýza Easy Language Translator	28
SWOT analýza iTranslate	29

Seznam příloh

Dotazník	65
----------------	----

**Dotazník k bakalářské práci na téma „Využití technologií v cestovním ruchu
k překonání jazykových bariér“**

Vážené respondentky, vážení respondenti,

obracím se na Vás s prosbou o vyplnění následujícího dotazníku k mé bakalářské práci na výše uvedené téma. Dotazník je zcela anonymní a jeho vyplnění je dobrovolné.

Předem děkuji za Váš čas a spolupráci.

1. Jste:

- ☐ Muž
- ☐ Žena

2. Jaký je Váš věk?

- ☐ 18-25 let
- ☐ 26-35 let
- ☐ 36-45 let
- ☐ 45-55 let
- ☐ 56-65 let
- ☐ Nad 65 let

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- ☐ Základní
- ☐ Střední s výučním listem
- ☐ Střední s maturitní zkouškou
- ☐ Vysokoškolské

4. Jaké jazyky ovládáte?

(zaškrtnout můžete více možností)

- ☐ Anglický
- ☐ Německý
- ☐ Ruský
- ☐ Španělský
- ☐ Francouzský
- ☐ Jiný (uved'te prosím, jaký):

5. Jak se obvykle domlouváte v zahraničí?

(zaškrtnout můžete více možností)

- ☐ Ovládám místní jazyk, případně se domlouvám jiným jazykem
- ☐ Používám překladač v telefonu
- ☐ Používám tištěný překladač
- ☐ Používám elektronický překladač
- ☐ Jinak (prosím, definujte jak):

6. Jakou z možností k překonávání jazykových bariér užíváte nejraději?

- ☐ Tištěný slovník
- ☐ Elektronický slovník
- ☐ Překladač v telefonu
- ☐ Další (napíšte prosím jakou):

7. S jakou z následujících možností jste se již v praxi setkali?

(zaškrtnout můžete více možností)

- ☐ Tištěný slovník
- ☐ Elektronický slovník
- ☐ Překladač v telefonu
- ☐ Jiné (prosím, dopište jaké):

8. Kdy jste se s nějakým překladačem poprvé setkali?

9. Jak často používáte překladač (jakýkoliv) mimo dovolenou?

- ☐ Často (více než jednou měsíčně)
- ☐ Občas (aspoň několikrát do roka)
- ☐ Vůbec

10. Kdy jste překladač (jakýkoliv) naposledy použili?

- ☐ Dnes
- ☐ Tento týden
- ☐ Tento měsíc
- ☐ Tento rok
- ☐ Dříve než před rokem

11. Pokud používáte na mobilu překladač, jaký?

- ☐ Nepoužívám žádný
- ☐ Google Překladač
- ☐ Microsoft Překladač
- ☐ DeepL
- ☐ Jiný (prosím, dopište jaký)

12. Slyšeli jste někdy o programu DeepL?

- ☐ Ano
- ☐ Ne

13. Jak jste k technologii (či překladači), kterou užíváte, přišli?

- ☐ Sám jsem se o ní doslechl/a
- ☐ Od známých
- ☐ Jinak (dopište prosím, jak):

14. Přejde Vám Vámi užívaná technologie (či překladač) dostatečně intuitivní?

☐ Ano

☐ Ne

15. Pokud používáte překladač, jaké funkce na něm využíváte?

(zaškrtnout můžete více možností)

☐ Psaný překlad (vypíšu text, a program mi ho přeloží)

☐ Překlad přes fotoaparát (program mi přeloží text pomocí fotoaparátu)

☐ Mluvený překlad (program přeloží co řeknu, a pak přeloží to, co řekne ten druhý)

☐ Jinak (prosím dopište, jak):

16. Je něco, co byste na Vámi užívané technologii vylepšili, co byste uvítali?

17. Pokud nepoužíváte překladač v telefonu, jaký k tomu máte důvod?

☐ Nedisponuji telefonem s takovou funkcí.

☐ Je to na mě moc složité.

☐ Nemám důvod užívat překladač

☐ Jiné (prosím, dopište důvod):

Pokud používáte překladač, prosím, ohodnoťte následující výroky (1 – nejméně souhlasím, 5 – nejvíce souhlasím):

S technologií, kterou užívám, jsem zcela spokojen.

1 2 3 4 5

S překladačem mám dobré zkušenosti.

1 2 3 4 5

V posledních letech došlo k velkému pokroku v rámci kvality překladu.

1 2 3 4 5

Současné technologie nám mohou zásadně usnadnit problémy s jazykovými bariérami.

1 2 3 4 5

Již se nebudu vracet ke starší formě překládání (zejména tištěný slovník).

1 2 3 4 5

Překladač, který používám (případně jiný) bych doporučil někomu, kdo ho nepoužívá.

1 2 3 4 5

Zadání bakalářské práce

Autor: Matěj Kopecký

Studium: I1900463

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Management cestovního ruchu

Název bakalářské práce: Využití technologií v cestovním ruchu k překonání jazykových bariér

Název bakalářské práce AJ: Use of technologies in tourism for overcoming the language barriers

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

CÍL PRÁCE

Cílem práce bude přiblížení problematiky jazykových bariér v oblasti cestovního ruchu, představení technologií s jejich následnou demonstrací v praxi, a také zhodnocení užitečnosti s možným podáním návrhů na vylepšení na základě dotazníkového šetření potenciálních účastníků cestovního ruchu.

Práce bude rozdělena na dvě hlavní části, teoretickou a praktickou. Teoretická část bude zaměřena na příčiny a důsledky jazykových bariér, praktická se zaměří na samotné použití technologií, součástí zde bude i dotazníkové šetření, na základě kterého bude možné určit jejich přínosnost.

1. Úvod
2. Příčiny a důsledky jazykových bariér, představení technologií
3. Modelové scénáře, užití technologií v praxi, dotazníkové šetření
4. Závěr
5. Zdroje

Jedna z možných užitých publikací:

Google Translate – Communicating with All Parents, Anytime, Anywhere: K. Brumbaugh, E. Calhoon

Výběr z článků dostupných z internetu:

Google translate: how does the search giant's multilingual interpreter actually work?

- <https://www.independent.co.uk/life-style/gadgets-and-tech/news/google-translate-how-work-foreign-languages-interpreter-app-search-engine-a8406131.html>

Ili (Semi-) Universal Translator Preview: Almost Real-Time Translation

- <https://www.forbes.com/sites/geoffreymorrison/2017/05/31/ili-semi-universal-translator-preview-almost-real-time-translation/?sh=36a9e9a4340a>

Garantující pracoviště: Katedra aplikované lingvistiky,
Fakulta informatiky a managementu

Vedoucí práce: doc. PhDr. Blanka Klímová, M.A., Ph.D.

Oponent: Mgr. Dagmar Hrušová, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 12.1.2021